

Družinski tednik

ILUSTROVANI LIST ZA MESTO IN DEŽELO

Cena Izhaja ob četrtkih. Uredništvo in uprava v Ljubljani, Tyrševa (Dunajska) cesta 29/I. Poštni predal števil. 345.
2 Din Račun poštne hranilnice v Ljubljani števil. 15.393

Ljubljana, 9. februarja 1933

Naročnina za četrt leta 20 Din, za pol leta 40 Din, za vse leto 80 Din. V Italiji za vse leto 40 lir, v Franciji 50 frankov, v Ameriki in povsod drugod 2 dolarja

Štev. 6
Leto V

Volkovi prihajajo

Lov na volkove 100 km pred Moskva

Piše N. Orlov

Sicer ni res, da bi bili v nekdanji Rusiji medvedi imeli navado prihajati v mesto na obisk k vrlim meščanom, ko so ravno sedeli pri čaju. Zato pa nič manj ne drži, da srečaš že komaj en dan vožnje iz Moskve ali Leningrada medvede in volkove; 100 do 150 kilometrov od obeh prestolnic so namreč že medvedji in volčji revirji.

Lansko poletje so volkovi odnesli kmetom dosti živine. Zato je res že čas, da se z njimi obračuna. Toda lov na volkove zahteva temeljitih priprav in mnogo lovcev in gonjačev, to pa seveda dosti stane.

Če naj bo lov na volkove dogodek in povrhu še zabava, se človek ne sme omejiti samo na to, da bi volkove streljal, temveč mora tudi sam pomagati pri pripravah za lov. Teh priprav je več vrst in vsaka ima svojo mikavnost.

Mrak lega na zemljo in še preden se prav zaveš, je v gozdu tema. Toda višji lovec se v svojem revirju tudi v temi spozna in pripelje svoje lovske goste naravnost tja, kjer morajo biti volkovi; izključeno je, da bi zgrešil.

Na določenem mestu je dal namreč

položiti mrtvega konja. Volkovi pa imajo navado, ko so se do sitega nadržli, polegati v bližini še ne docela oglodanih kosti.

Višji lovec se zdajci ustavi, napravi z dlanmi lijak, počepne na tla in zatuli. Najprej v globokem baritonu, nato se pa polagoma vzravna in preide počasi k višjim glasovom. Strahotno je poslušati te glasove. Napetost čedalje bolj narašča, in človeku se zdi, kakor da se čas ne bi premaknil naprej.

Zdajci se pa od daleč zaski odgovor. Izprva tuli samo en volk v baritonu. Vsi pridržimo sapo. Kmalu se zaslišijo še drugi glasovi, to pot tenorski. Zona nas obide. Koncert je to glasov, ki kriče po plenu, in hkrati jokajoča tožba krvi željnih zverj. Kdor je kdaj slišal te glasove, jih do smrti ne pozabi.

Višji lovec še enkrat zatuli. Odgovor volkov pride to pot že mnogo bliže. Vsi napeto prisluhnemo. Kmalu spoznamo po šelestenju suhih listov, da se volkovi bližajo.

V gozdu se je med tem popolnoma stemnilo.

Ponoči na preži. — Preuranjen strel lahko vse pokvari

Noč bo pokojna in brez vetra. Nenadno se prikaže izza drevesnih vrhov lunin krajec in obsije grmičje z drobnimi srebrnimi prameni.

Volkovi se bližajo. Kmalu razločimo plazeče se sence. Človeku postane čudno neugodno ob misli, da bi se utegnilo naenkrat prikazati več volkov.

Nehote naravnamo puške na sence. Čuječemu očesu višjega lovca naše kretnje niso ušle. »Ne streljajte!« šepne komaj slišno. »Če zgrešite, lahko pokvarite ves lov.«

Višji lovec ugotovi, da morajo biti na oni strani gozda dva ali trije mladi volkovi. Obeta se nam bogat plen — seveda če smo kaj prida lovci.

S tem so priprave za lov končane in odpravimo se v bližnjo vas, kjer prenočimo.

Ob zori se zbero gonjači in strelci. Ponoči je bila slana in drevje je pokrito z ivjem.

Na voz naložimo dolge vrvi, na katerih so obešene rdeče zastavice. Lovci pregledajo svoje puške. Vse kaže, da je v redu. Višji lovec da še poslednja navodila. Naprej!

Ko odhajamo iz vasi, nas pozove višji lovec, da opustimo kajenje. Tudi pogovarjati se ne smemo, sploh moramo paziti, da smo popolnoma tihi. Volkovi namreč tobak že od daleč zavohajo; tudi sluh imajo odličen in bi utegnila najmanjša nepreznost pokvariti ves lov.

Vsega skupaj gre na lov deset gonjačev in šest lovcev. Počasi hodimo in se naposled ustavimo ob majhni gozdni stezi. Višji lovec razpostavi lovec na 80 do 100 korakov vsaksebi

Na levi:
Težak lovski plen

Na desni:
Težave zimskega lova v globokem snegu

na skrita mesta, ki jih je že poprej izbral. Nato se gonjači postavijo na določena mesta. Ob stezi stoje lovci, njim nasproti gonjači, na levi in na desni pa je razpeta po ena vrh z rdečimi zastavicami, ki vzplapolajo ob še tako rahlem vetriču. Volkovi so zdaj obkoljeni.

Pozor! Višji lovec ustrelil iz revolverja. Na to znamenje se začno gonjači s tihimi vzkliki pomikati naprej.

Plapolajoče rdeče zastavice ne navdajajo volkov z nič manjšim strahom kakor gonjači, ki pritiskajo naprej. Petorica volkov se v lahнем diru pomika proti stezi. Tu vlada popolna tišina. Takrat neki lovec ustrelil. Ali je volk zadet? Ali ga je zgrešil? Ali bo zbežal? Ali je volk star ali mlad?

Šelest nas odvrne od teh vprašanj. Pozor! Vse pogleda v grmovje.

Z globoko sklonjeno glavo teče star volk proti gozdnji stezi. Napetost dosega višek. Toda ravno zdaj moramo biti vpražje oprezní. Vsi merimo s puškami na volkovo glavo ali prsi in čakamo, kdaj nam bo prišel bliže.

Zdaj! Več strelav počí.

Nihče se ne zganí. Zakaj strogo je prepovedano zapustiti svoje mesto, dokler se ne ve, ali je volk samo obstreljen ali pa smrtno zadet. Če je samo ranjen, bi morali še enkrat streljati. Pa ne! Volk je smrtno zadet. To se vidi iz krčevitih trljajev njegovega repa. Kakih petnajst korakov od steze se zlekne v vsej svoji dolžini in je še tisti trenutek mrtev. Zdaj stopijo lovci proti njemu in si ogledajo plen: nenavadno lepa in velika žival.

Lov nam je vrgel enega starega in dva mlada volkova, ki so mrtvi obležali, dvema — enemu staremu in enemu mlademu — se je pa posrečilo predreti obstop. To kaže, kako težko je dobiti vse obkoljene volkove pred puško.

Prav tako napet, če ne še bolj, je lov na volkove pozimi. V glavnem so priprave enake kakor pri jesenski gonji. Volčji sledovi v snegu različno kažejo, kod je volk hodil. Pred lovom preišče višji lovec sledove in dožene iz njih število volkov. Pozimi zadošča pet ali šest gonjačev. Lovci imajo bele plašče, da jih zveri ne opazijo.

Posebno zanimiv je lov s psi; tu ni treba ne gonjačev ne zastavic. Lovci se postavijo zelo daleč vsaksebi. Mesto gonjačev zavzamejo psi. Uspeh takega lova je največ odvisen od znanja višjega lovca, ki mora volkove prisiliti, da jo uberejo naravnost proti stezi.

Volkove love tudi s hrti, ki zasledujejo iz gozda bežeče zveri in jih naskočijo.

Volkovi pa ne žive samo v gozdnatih krajih, temveč tudi po stepah. A čeprav jih je tam dosti, jih razmeroma le malo postrele. To dokazuje, kako izredno težak je lov na to umno zver. Toda če je lovec že preiskusil na tej zveri svoje lovske sposobnosti, ki ne sestoje samo iz spretnosti streljanja, nego tudi iz nagle orientacije in neomajne vztrajnosti, ga bo vedno iznova prevzela izkušnja po lovu na volkove.

Čarovnik iz Monte Carla

Iz zgodovine rulete in življenja bratov Blanc. — Kako je v Luksemburgu nastal majhen igralni klub in v Homburgu ruleta. — Blanc modernizira Monaco in ga vzlic neštetim samomorom spravi na vrhunec

V Insel-Verlagu v Leipzigu je lani izšla knjiga »Čarovnik iz Homburga in Monte-Carla«. Pisec Egon Caesar Conte Corti opisuje zanimive zgodbe o igralnicah v Homburgu in Monte-Carlu. Pričujoče vrstice so izpisek iz te zanimive knjige.

Ves sijaj Monte-Carla je vzniknil iz nič. Zdi se, kakor da je čarovnica posredi. Nekdaj so igrali kvarte samo v odličnih družbah na pariškem dvoru. Igrali so za bajne vsote; sleparija je takrat sijajno uspevala. V teh časih je delal veliki matematik in filozof Pascal poskuse z okroglo ploščo, na kateri je krožila krogla. Ugotovil je, da je povsem nemogoče tej krogli določati smer. Od takrat je minilo dokaj let, ko so ta Pascalov krožec uporabili kot igralno kolo — ruleto. Prvi krožci so bili napravljeni v znamenju srednjeveške simbolike po vzorcu življenjskega kolesa, ki mu prvih štirideset števil pomeni rastočo človeško dobo, drugih štirideset pa padajočo. Prvotna ruleta je imela številke od 1—80, ne kakor danes samo od 1—36. V homburškem muzeju še hranijo takšno originalno ruleto.

Na vratih igralnice v »Palais-Royal« v Parizu sta stala na straži sinova davkarja Blanca iz Marseilla. Bila sta čiste južnofrancoske krvi, čeprav nekateri trde, da sta bila Žida. Oba mladeniča sta videla, da donša igralna banka neverjetne dobičke. Spretna, delavna in zvita fant sta se okoristila s prvim zasluženim denarjem. Igrala sta na borzi, pri čemer sta se posluževala zvijače. Podkupila sta nekaj ljudi, ki so jim po državnem optičnem brzojavu Pariz-Bordeaux dajali tajna znamenja, ali cene rasejo ali padajo; seveda sta tako vse tekmece posekala. Na smrtni postelji je pa podkupljeni uradnik iz strahu pred večnim pogubljenjem sklepetal tajnost, a takrat sta dična brata imela že dobrih 100.000 zlatih frankov v žepu.

Prva igralnica

S tistim trenutkom so po vsem Francoskem zaprli igralne banke. Brata Blanc sta jo zaradi skandalá pri brzojavu popihala v tujino. V Luksemburgu sta osnovala majhen igralni klub, kjer sta se seznanila s princem Hessen-homburškim, ki je imel vsa svoja posestva zastavljena Rotschildu. Lagala sta se mu, da imata neomejena bogastva, in sta se obvezala sezidati v Homburgu igralnico, ki naj bi veljala 100.000 goldinarjev. Denarja seveda ni bilo, zato se je pa jel kopiciti v tako zvani vodnjakovi dvorani homburškega dvorca, kjer so namestili začasno ruleto. Ta spekulacija je odprla enemu obeh bratov Blanc bajno pot navzgor. Drugi brat je zgodaj umrl. Z vlogami začasne rulete so zgradili prvo kazino v Homburgu, ki stoji skoraj nespremenjena še danes.

Čeprav za matematična pravila Pascala imela trdne noge, se je Blanc vendar bal, da bi ga mogel kakšen igralni sistem uničiti. Zato je vsakega igralca temeljito opazoval, posebno one, ki so stavili velike vsote in one, ki so preizkuševali kakšen nov sistem. Vse to si je natanko zapisoval. Še danes hranijo te njegove imenitne psihološke karikature nekaterih igralcev.

560.000 frankov — en sam večer!

Nekoč leta 1852 se je pravljicnemu pustolovcu sreča izneverila. Princ Lucien Bonaparte je takrat dobil 560.000 frankov. Na vse strani so pošiljali sle po gotovino, da so jo mogli izplačevati čudovitemu igralcu.

Ravnatelj se je pollašala groza, a so vendar zmogli vse do zadnjega beliča. Princ je bil pametnejši od drugih igralcev, in je zjutraj odpotoval. Tako je obvaroval igralnico propasti. In iznova so začeli prazniti žepi ruskim, francoskim in angleškimi plemenitašem. Homburg je zaslovel po vsem svetu. Blanc se je oženil z osmo hčerko zapitega in propalega čevljarja iz hugenotske vasi Friedrichsdorf. Dekle mu je bila dobra, skrbna in energična žena.

Zaradi igralnice grade mesto

Narodna skupščina v Frankfurtu je sklenila ukiniti homburško igralnico. Poslali so vojake, a že prvi večer so bili vsi častniki v igralnici. Dobivali so in izgubljali, šele sunki v rebra so jih spomnili njihove dolžnosti. Odtlej je uspevala banka kot privatni krožek, dokler ni nevarnost minila.

V zapiskih iz tega časa srečamo ime kneza iz Monaca. Le-ta je imel srečno misel, da bi mogla taka igralnica njegovi majhni obubožani državi mnogo koristiti. Poklical je francoske strokovnjake. Trikrat je propadla ta banka, ki je bila v skalnatem gnezdu popolnoma odrezana od sveta. Šele ko so poslali po Blanca, se je stvar izpremenila. Neverjetne vsote je porabil za olepšavo in dozdavo mesta.

Monaco se je razvil kakor Homburg. Blanc je gradil železnico, ce-

ste in hotele in pospeševal promet po morju. Ni se bal nobenih izdatkov. Glavnica je rasla v bajno višino. Blanc pa vendar ni mogel biti srečen. Vedno je živel v nekem strahu. Kadar je banka zaslužila, se je bal berlinskih maščevalcev, če so pa dobivali igralci, se je bal za svoj denar. Najbolj so ga pa razburjali razni skandali in nešteti samomori. Kljub vsem svojim skrbem je pa vendar postal menda najbogatejši človek tistih dob. Prebivalci Monaca so se bogatili z njim vred. Natakariji v Monte-Carlu so bili pred vojno od prvega do zadnjega gosposki lastniki vil in ekipaž. Toda zadnja leta je prišla gospodarska kriza in lani je že skoraj kazalo, da bo konec slave in sijaja monaške igralnice.

Prav v začetku krize so namreč investirali ogromne vsote, zato niso mogli izplačati dividend. Zdaj pa že spet beremo o velikih dobičkih bank. Igralni vrag jim kupiči denar na mernike.

Ukaz je ukaz

V Jassyju na Romunskem je obsodilo sodišče v nekem procesu za očetovstvo narednika pehotnega polka na šest mesecev, podnarednika pa na dva meseca ječe. Proces je zbudil v mestu mnogo pozornosti in smeha. Narednik je živel v ljubavnih odnosih z mlado deklico in ti odnošaji na njegovo žalost niso ostali brez posledic. Ko je deklica po porodu zahtevala, naj narednik prizna očetovstvo, je to odklonil, češ da ni on, temveč njegov podnarednik otrokov oče. Ogorčeno je odhitelo prevarano dekle k sodniku, ki je pozval »oba očeta« pred se. Narednik je vztrajal pri svoji trditvi in zmagoslavno predložil sodišču pismeno izjavo svojega podnarednika, ki potrjuje, da je res on oče otroka. Ko je hotelo sodišče podnarednika zapriseči, je pa mladi mož priznal resnico. In tako je prišlo na dan, da je narednik z obljubo, da mu bo priskrbel napredovanje v službi, podnaredniku zapovedal, da mora prevzeti to očetovstvo, čeprav z dekletom nikoli ni imel opravka. Sodišče je pa pokazalo prav malo razumevanja za to neobičajno službeno pokorščino in je oba obsodilo. **

Roparski morilec se poslavlja

V Rondavskem gorovju, v provinci Malagi, so nedavno tega zasledili zloglasnega morilca. Obkolili so njegovo kočjo in začeli streljati. Toda kmalu so utihnil strelji, ko so orožniki opazili, da je morilec 10letni sinček pri očetu v koči. Zločinec je prosil, da bi orožniki za nekaj časa opustili streljanje, da se bo otrok lahko brez škode vrnil v vas. Nežno je objel otroka — pet minut nato je pa potegnil samokres in ustrelil na orožnike. Eden izmed njih se je zgrudil mrtev na tla. Trenutek nato je pa zadela zločinca krogla v glavo, ki ga je takoj ubila. Pred nekaj tedni je bil izvršil roparski umor štirih oseb. **

Garian - mesta pod zemlja

Mesto pod zemljo z deset tisoč prebivalcev. — Ljudje, ki žive po naukih židovske vere v 2000 let starem mestu, so plašni in skromni, ne poznajo zločincev in ne žele stikov s svojo okolico. — Strašni spomini iz časa svetovne vojne.

V libijski puščavi je zakopano mesto Garian, staro kot sveto pismo. Sredi edinega gorovja v puščavi je to starodavno mesto ohranjeno še iz pradavnih, skoraj pozabljenih časov v prvotni obliki. Iz puste sivine peska se dviga gorovje Garian v rodovitni lepoti. Oljke in bohotni travniki krasijo pokrajino. Tukaj so si pred tisočletji izkopal ljudje svoja bivališča, njihovi potomci pa žive po starih običajih in šegah še danes.

Ljudje pod zemljo, živina pa zgoraj

Garian je prav gotovo najčudovitejšje mesto na svetu. Na čistih višinah tega gorovja je toliko svežega zraka in toliko krasnih prostorov za človeška bivališča, a ti ljudje čepe in žde v svojih podzemeljskih jamah. Samo kadar čistijo in obirajo oljčna drevesa, ali pa pogledajo za čredami, se prikažejo iz svojih skrivališč. Le redkim tujcem se posreči, da smejo obiskati podzemeljsko mesto. Njihova poročila se nam vidijo kakor bajne pravljice iz jutrove dežele.

Na površju zagledaš tu pa tam jaške, ki dovajajo podzemeljskim prebivalcem svežega zraka, hkratu so pa tudi edini dohodi v mesto. Jaški so prostorni, segajo pa do pet »podstropij« globoko. Potem se znajdeš v tesnobnem grozljivem prostoru: podzemeljsko dvorišče, kjer se igrajo otroci. Ob straneh dvorišča so tesni vhodi v stanovanja prebivalcev tega čudnega mesta. Vrata so vsa črvena, komaj prislonjena, a vendar toliko, da ne more radovednež prodajati zija. S tega dvorišča drži dolga zelo ozka cesta po mestu, na levo in na desno se pa cepijo še ožje uličice brez reda in načrta, da bi se človek kar izgubil. Po ulicah hodijo ljudje; plašno in nerodno pozdravljajo tujca ali pa skrijejo obraz s tenčico. Na obširnem trgu je tržnica, kjer stoje ljudje v gruclah in se pomenkujejo.

2000 let staro mesto

Prebivalci mesta Gariana so sami Zidi in jih je okoli 10.000. Približno 7000 od teh je ženskega spola. Za svoja verska opravila imajo dve sinagogi. Rabin pripoveduje, da je mesto staro že več kakor 2000 let. Zanimivo je vprašanje, kako in s čim se ljudje preživljajo. Na obširnih pašnikih imajo velike črede, na polju sejejo pšenico in gojijo oljčne nasade. Njihovim skromnim zahtevam je to dovolj. Z ostalim svetom nimajo stikov in jih tudi nočejo imeti. Živijo sami in zase. S sosedi ne trgujejo.

Zločincev ne poznajo

Garianci so strnjeni v samostojno celoto, upravljajo svojo »državico« popolnoma sami po svojih prastarih zakonih. Zatrjujejo, da ne poznajo zločinov, še kraje ne, kaj šele umore.

Zaradi tega seveda tudi nimajo zaporov; vsakdo je svoboden in pošten. Sodnika imajo samo za ureditev in omiljenje sporov. Za ostali svet se ne brigajo.

Grozote svetovne vojne

Kakor mōra tišči vse odrasle Gariance spomin na svetovno vojno, ki je tudi tem miroljubnim in delavnim ljudem nenadoma skalila mir. Arabcem se je zdela takrat nujna potreba napasti tujce, Italijane in Žide. Oblegali so tudi mesto Garian, ki se jim je dolgo hlabro upiralo, h koncu se je pa vendar moralo udati. Arabci so vdrl v podzemlje in gospodarili po ulicah in bivališčih kakor vandali. S strahom in srdom se spominjajo prebivalci Gariana tistih strašnih časov, ko je tekla kri v potokih. Čeprav so Židje že zdavnaj sklenili mir z Arabci, se jih vendar še danes dosledno ogibajo.

Ljubavna idila v zaporu

Vasica Waldau v bližini nemškega mesta Görlitz ima samo nekaj sto prebivalcev. Zato je razumljivo, da je majhna, na oko prav udobna jetnišnica mnogokrat brez stanovalcev. To se pravi, popolnoma neobljudena prav za prav ni bila...

Dim se dviga

Nekega dne se vaški orožnik ni mogel dovolj načuditi, ko je videl, da se dviga iz jetnišnice dim. Kjer je dim, tam mora biti tudi ogenj, si je mislil in poklical vaškega župana in še nekaj kmetov. Tako so se potem vsi skupaj odpravili, da preiščejo zagonetko. Kar so dognali, je bilo dokaj nerodno. Kajti —

Tristan in Izolda

V vasi je namreč živela že nekaj tednov zaljubljena dvojica, imenovali

ju bomo Tristana in Izolda, ki se zaradi strogih staršev ni mogla shajati. Toda Tristan in Izolda se nista dosti zmenila za to, kar so jima starši govorili in svetovali. Samo prostora jima je manjkalo, kjer bi se lahko nemoteno sestajala. Naposled sta se v svoji stiski spomnila prazne jetnišnice. Tristan si je priskrbel nov ključ in njuna sreča je bila popolna, ko sta si počasi svoje gnezdo udobno uredila. Celo postelji sta si priskrbeli, da je bilo bivanje v jetniških prostorih prijetnejše.

Angeli varuhi zapode grešnika iz raja

Nihče ni ničesar slutil in vse je bilo lepo in dobro, dokler ni pritisnil mrz. A zakaj so v jetnišnici peči? Tristan in Izolda sta si zakurila in to jima je postalo usodno.

Zakaj napravilo je konec njuni idili. Vaški angeli varuhi, župan, orožnik in trije kmetje, so zapodili zaljubljeno dvojico iz paradiza in waldauska jetnišnica stoji spet prazna in čaka, da bo sprejela novih zločincev v svoje naročje. Kaj se je zgodilo z zaljubljeno dvojico, o tem pa kronika molči... **

Ne pretiravajte!

Kdor verjame, bo zveličan!

V petrograjskem klubu pripoveduje pri kosilu veleposestnik s kmetov, da so vjeli v Volgi jesetra, ki mu je stresal dolžino kar iz rokava. »Tik ob moji hiši,« je lagal, »so potegnili moji hlapec jesetra iz vode. Ne boš mi verjeli, toda povem vam, da je segal od tod pa do tod —« To rekši je pokazal z roko vzdolž dolge mize, kjer je sedel ruski pripovednik basni, Krilov. Krilov se je odmaknil s stolom vred in rekel: »Dovolite, da napravim vašemu jesetru še malo prostora...«

Zavarovalna stroka

Dva zavarovalniška uradnika se prepirata, katera družba je boljša, »Sora« ali »Krka«.

»S Soro« se vaša ne more kosati. Zavarovanec Kozobrc je umrl danes ob enajstih; četrt ure na to je že vdova dobila zavarovalnino.«

»Že prav, prijatelj! Naša 'Krka' je v nebotičniku v prvem nadstropju. Zadnjič je padel zavarovanec Muha iz trinajstega nadstropja in ko je letel mimo našega okna, smo mu že pomolili zavarovalnino skozi okno.«

Najbolj umazano mesto na svetu

Eden je bil iz Čikaga, drugi iz Londona, pa sta se dajala, ali je London ali Čikago najbolj umazano mesto na svetu. Mož iz Čikaga je dejal:

»V Londonu sem videl na cesti, kako je v brozgi plaval cilindar. Nehote sem ga sunil s palico. Cilindar se je obrnil, izpod njega me je pa nahrulil srdit obraz: 'Pustite vendar moj klobuk pri miru.' Prestrašil sem se in sem začudeno vprašal: 'Za božjo voljo, zakaj ste pa tako globoko doli?' Njegov odgovor me je osupil. 'Kakšne neumnosti govorite! Mar ne vidite, da sedim na strehi avtobusa!'

Ljubljanska pisma

Piše Alfa

Čevljarski most je takorekoč pod streho in ni nič zastran tega. Sledeč tromostovskemu zgledu, so mu doleteli najprej 14 svetiljk in postavili prav toliko stebrov, nato so pa reducirali to visoko številko na vsega dve svetiljki. Ostale stebre so spretno in ročno pokrili s kapicami, da jim ne bi dež curljal po drobovju, in jih poškodeval. Ta nežna skrb merodajnih je sicer jako ganljiva in hvale vredna, čudovito je pa, da so šele tedaj, ko je bil most že dogotovljen, ugotovili, da so mu namenili preveč svetiljk. In tako zdaj ti stebri, pokriti z dičnimi kapicami, pričakujejo daljnega razvoja svoje usode, ki je pa še neznana, kajti po Ljubljani imamo že povsod precejšnje količine teh stebrov, most sam bo pa še dalje čudovito izgledal zaradi res srečnega in uspelega zaključka stebrov.

Da mi ne bi kdo očital strupenega jezika, ne bom te zgodbe sam na-

daljeval, nego le prepisal iz članka svoj čas znanega zgodovinarja Ivana Vrhovca v »Ljubljanskem Zvonu« za 1895. leto tole:

»Zgradba novega mostu se je magistratu zdela jako važna stvar, tako važna, da je stavbar Polini za nov most moral najprej napraviti model, ki ga je magistrat potem izpostavil na rotovžu vsem meščanom na ogled, kajpa tudi v presojo. Saj je poznal svoje someščane, ki niso pustili nobene magistratove naprave, da ne bi brusili svojih jezikov ob nji. Tako pa jim je dal priliko povedati svoje pomisleke, dokler ni bilo prepozno.

Ker so mestni očetje najbrž že večkrat doživeli, da so se njih naprave ostro sodile in rade tudi obsojale, so dali svojim someščanom to pot priliko, da izreko še o pravem času svoje pomisleke o kakih pomanjkljivostih nameravanega mostu.«

Pripominjam le, da je bil prejšnji most zgrajen še 1614. l. in so, kakor vidimo, že takrat bili mestni očetje zelo previdni v svojih delih, kajti so poznali dolge in čisto zelo upravičene jezike svojih someščanov.

Nikakor nimam namena zaletavati se v razširjanje grške stebričaste umetnosti po naših krajih, ker imam gotovo premehko glavo za tako stvar, še manj mislim brusiti svoj jezik ob magistratove naprave, ker bi si ga prav gotovo tudi brez hasni izbrusil, z glavo skozi zid pa ne morem. Spominjam se le, da leži v ljubljanskem mestnem arhivu neki dokument, čudovit po svojih dokazih o razsodnosti tedanjih občinskih očancev in nosi datum iz 1614. leta pod naslovom »Empfang- und Ausgabsbücher der Stadt Laibach«, iz katerega bi lahko dognali, da so pred 300 in več leti občinski mogotci imeli mnogo več ozira do javnega okusa in mnenja, kakor ga imajo današnji.

Mar bi bilo danes res popolnoma nemogoče zanimati se poleg osebne mnenja tudi za javno? Če bi se

kdorkoli za to zanimal, bi nemara jako lahko in brez vseh težav ugotovil, kako strahovito paradoksko je to naše dejanje in nehanje.

Tako je n. pr. čez Ljubljano dosti mostov. Pa je zadeva z njimi sila onegava in omejena. Tisto skupino na Marijinem trgu diči 20 ponosnih stebričastih svetiljk in še v bližini več močnih obločnic, onemu kočljivemu Čevljarskemu so jih namenili kar 14 poleg bližnjih dveh močnih obločnic, onegavi pri št. Petru pa razsvetljuje ta le dve borni žarnici brez obločnih sosed itd. In če bi ti tamošnje p. n. občinstvo zmaknilo kjerkoli kak stebričasti svetilnik, da vsaj za silo razsvetli svoj most, bi vesoljna Ljubljana zakričala, da je to tatvina in sramota za ves narod ljubljanski in da naj drže tatove. Toda stvar je sila klavrna in ni, da bi se požvižgavali na njo, zakaj nemara imamo vsi pravico do luči, če že ne ravno stebričaste, pa vsaj kakršnekoli in naj bi vsaj luč bila enako dostopna vsem slojem naklavrna in ni, da bi se požvižgavali na Ali mar ne?

Priprave za zimski sport

Če ne za letos... pa za drugo leto!

Bili so nekoč časi, rekli smo jim »dobri, stari časi«, takrat je bilo življenje še nekako zadovoljstvo. Živeli smo kar tjavendan, imeli svoje male skrbi in nedolžna veselja — delali, da, delali smo pa ravno toliko, kolikor je bilo neobhodno potrebno.

Če danes toliko delamo, kolikor je ravno potrebno, je to že zelo veliko. A to še ni vse: imamo tudi še drugo delo, ki ni potrebno, pa ga je vendarle treba opraviti. To delo imenujemo sport.

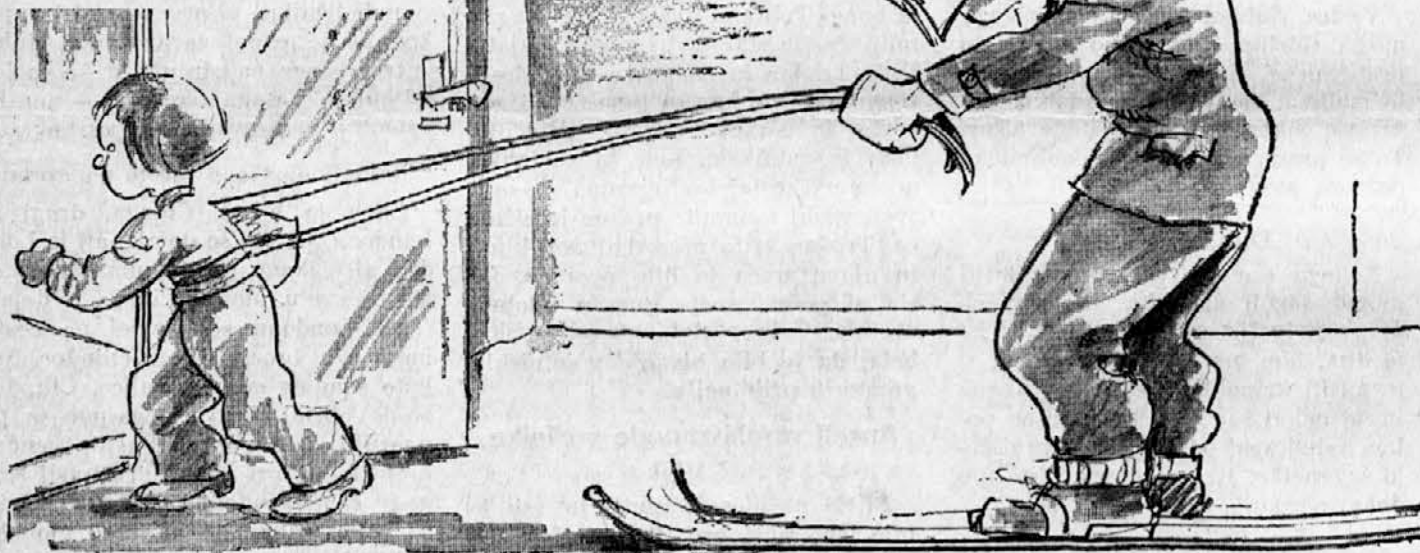
Le malo je ljudi, ki jih ni strah imenovati sport s pravim imenom. Tak je na primer komercialni svetnik Kocmur. On pravi takole: sport so izumili ljudje, ki niso imeli prav nobenega dela. Kadar kdo ne ve, kam naj bi s časom, si pač izumi kakšno delo. Dokler si to delo izumlja samo zase, naj še bo. Če naj pa ljudje, ki že brez tega dosti delajo, prevzamejo še to delo — potem je to nesramnost.

Tri leta so minila, kar je Kocmur prišel do tega vsekako logičnega sklepa. Med tem mu je pa zdravnik dejal: Gospod Kocmur, tako ne poj-

Drugi ga uganjajo, ker ga morajo. In le-teh sta spet dve vrsti. Prva uganja sport, ker je to »moderno« in spada k lepemu vedenju, drugi pa zato, ker ga je zdravnik zapisal.

Človek spada v tisto vrsto bitij, ki so od sile škodoželjna. Ta škodoželjnost se pa ne nanaša na tiste, ki uganjajo sport iz zabave, nego na tiste, ki jim sport prizadeva muke in trpljenje.

Za sport navdušen začetnik telebne, če se hoče smučati, v sneg, ali se pa — če se hoče drsati — le prevečkrat vsede na svoje zadnje tri črke. To ni še nič. Gledalec ve: ta človek je z veseljem pri stvari, ta se bo še kdaj naučil, nemara postane še svetovni prvak — noben mojster še ni

Kako bi šlo s suhim ski-jöringom?

de več dalje. Če obdržite dosedanjih 105 kil, ne jamčim za nič! Mast mora proč!

Kaj mar ne delam zadosti? je vprašal Kocmur.

Al nisem iz skromnih začetkov zgradil veliko podjetje?

Ali nisem še lani vkljub krizi zaslužil četrto milijona?

Ze prav! je odvrnil zdravnik. A tega nimam v mislih. V mislih imam delo. Sekajte drva ali pa uganjajte sport. Kar vam je pač ljubše...

Komercialni svetnik Kocmur se je posvetoval s svojo ženo.

To ne gre, da bi sekal drva, je rekla žena, za komercialnega svetnika se kaj takega ne spodobi, kaj bodo pa ljudje rekli! Toda sport — sport je nekaj modernega. Vsi uganjajo sport, vsi fini ljudje. Če ga boš tudi ti, ne bo v prid samo tvojemu zdravju, temveč tudi tvojemu ugledu.

In tako je prišel Kocmur, čeprav ni na to nič dal, kljub temu k sportu. In on ni edini, ki se mu je tako zgodilo.

Sportniki so dvoje vrste. Eni uganjajo sport zaradi sporta samega, ker jim je v zabavo, ker jim krepi ude.

padel z neba. Toda če takale nesrečna žrtev »mode« ali zdravniških predpisov vsa oznojena stopi na sneg in se obupno postavlja po robu zakonom o prostem padu — potem, da, potem se vse občinstvo smeje. Zakaj če mora človek delati, ne samo zoper svojo voljo, nego tudi brez znanja, izziva to škodoželjnost in draži smeh — —

Pa so zadnje čase v naprednejših deželah izumili suhe smuške tečaje. To niso morda tečaji, pri katerih ne bi točili alkohola. Tudi taki ne, kjer bi se človek smučal s suhimi smučmi. Nego tečaji, ki se vrše na suhem. Brez snega. V dvorani, ali pa doma v spalnici, ali kjerkoli drugod. Te tečaje vodi učitelj, ali pa učna knjižica, ali pa radio.

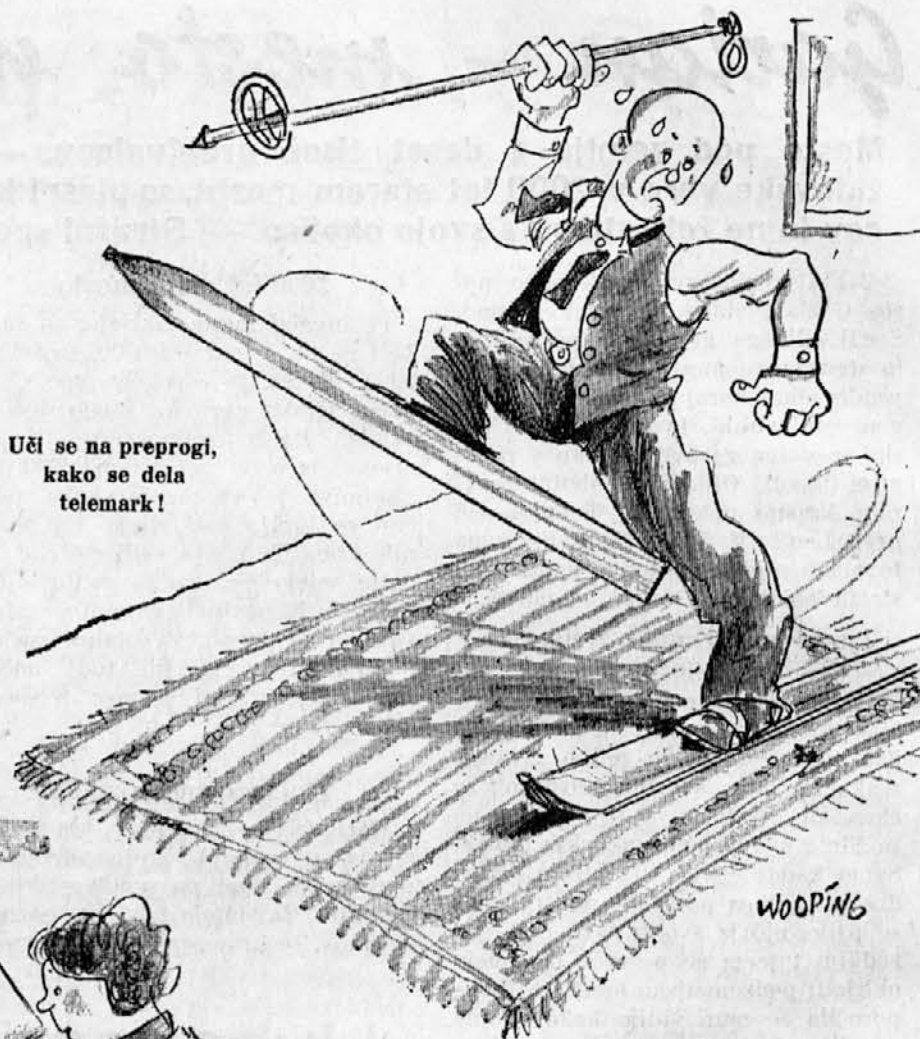
Mogoče da ti tečaji ustrezajo svojemu namenu — mnenja o tem so različna. »Pravi« sportniki govore o njih s prezirom, drugi spet nanje prisegajo — toda komične so te priprave za zimski sport na vsak način. Če stoji takle trpinčen mož na preprogi in se natanko po navodilih uči, kako se napravi »telemark« ali »kristjanija«, kako se ogneš smreki, ki

noče s poti, kako se na strmem pobočju obrneš — potem, potem nobeno oko iz občinstva ne ostane suho.

Uvedli bi lahko tudi suhe sankške tečaje, z mize čez likalno desko na preprogo, gor in dol, dokler se učenec toliko ne izuri, da gre lahko v gore. In kako bi bilo s suhim ski-jöringom po vsem stanovanju? Brez dvoma bi bilo vse to jako smotreno — toda škodoželjnežem bi utegnulo biti od preobilnega smeha nevarno za življenje.

Kako bi bilo s suhim sankškimi tečajem?

WOODING

URA

Resničen dogodek

Odvetnik dr. Brihta se trudi na vse pretege, da bi dokazal sodišču nedolžnost svojega klienta. Kri in znoj poti, zakaj vse izpovedi prič so proti njemu.

»Izpovedi prič?« se zasmeje odvetnik Brihta. »Gospodje, vam menda pač ne bo treba razlagati, kako malo so vredne izpovedi prič. Kako hitro lahko človek pri najboljši volji krivo izpove! To se utegne vsakomur izmed nas zgoditi! Jaz na primer bi bil prisegel, da sem davi kakor po navadi vzel s seboj svojo zlato uro. In vendar sem jo pustil doma na pisalni mizi zraven črnilnika... Torej, gospodje...«

Ko pride odvetnik Brihta zvečer domov, ima zadoščenje, da je svojega klienta izmazal. Toda pri vratih mu pride žena naproti:

»Kakšna reč je bila danes zaradi tvoje ure! Zakaj si mi pa poslal kar štiri ljudi na vrat?«

»Štiri ljudi? Saj sploh nikogar nisem poslal! Kaj si jim pa rekla?«

»Kaj sem jim rekla? Kar prvemu sem jo izročila! Saj je čisto natanko vedel, kam si jo položil!«

Skrivnost pariškega tatinskega mojstra

Ves Pariz se smeje mojstrskemu tatu Jeanu Paronu, ki sedi zdaj v temnici. Paron je izvršil celo vrsto tatvin in vse je kazalo, da lahko spleza skozi najmanjše odprtine, da si prisvoji plen. Lepega dne so pa tatu, ali bolje, tatova, prijeli; zakaj Paron ni sam izvršil vseh mojstrskih tatvin, temveč je imel pomagača v zdesirani opici. Paron je moral v temnico; za opico se je pa zavzelo društvo za varstvo živali in jo zaprlo v kletko k drugim opicam. Tam sedi in iz navade krade svojim tovarišicam na rafiniran način vsak dober prigrizek. **

Kalvarija ljubezni

Roman iz naših dni. — Napisal P. R.

Povest, ki smo jo v prvi številki začeli prinašati, je napisal P. R. — tisti pisatelj, ki nam je dal že „Nezakonsko mater“. Naši čitatelji, ki so brali 1. in 2. letnik „Romana“ se gotovo še dobro spominjajo pretresljive ljubavne zgodbe, ki je takrat zbudila vseobčo pozornost in priznanje. „Kalvarija ljubezni“ je napisana po

resničnih dogodkih iz polpretekle in nedavno minule dobe in je pretresljiva slika človeškega trpljenja in strasti. Prepričani smo, da nismo mogli svojim zvestim čitateljem za novo leto bolj ustreči, kakor s to našo novo povestjo, ki jo bodo z velikim zanimanjem brali od začetka do konca.

KAJ SE JE DOSLEJ ZGODILO

Mladi odvetnik Ciril Milavec živi v srečnem zakonu s svojo ženo Ljudmilo in otročkoma Božo in Markom. V Ljudmilo je zaljubljen kirurg Emerik Horvin, ki jo neprestano zalezuje; mož o tem nič ne ve. Nekega dne mora Ciril v Zagreb po opravkih; žena ima temne slutnje. Drugi dan se mož vrača nazaj. V vlaku preiščuje o svojem življenju in o svoji sreči. Takrat se spomni svoje prve študentske ljubezni na Dunaju: Ilona Adelina Matoš ji je bilo ime in vročekrvna Madžarka je bila. Ko je spoznal Ljudmilo, je z njo napravil konec. Ko tako premišlja, zagleda nenadoma na kovčegu, ki je ležal na mreži v kupeju, ime nekega hotela iz Budimpešte in tri začetnice: I. A. M.

Nekaj trenutkov nato vstopi neka dama: bila je res Madžarka. Spoznala sta se tisti mah. Ilona hoče, da bi se Ciril vrnil k njej, on pa noče o tem nič slišati. Pove ji, da je oženjen in da ima dva otroka. Toda Madžarka to ne bi motilo, samo da bi bil tudi njen. Ciril okloni. Takrat nenaden strašen tresk: vlak je trčil v drugega! Ciril je smrtno nevarno ranjen, Ilona se ni pa nič zgodilo. Tedaj se sklone ujaljena Madžarka maščevati nad tisto, ki ji je ukradla Cirila, napiše nekaj besed na listek in ga stisne nezavestnemu Cirilu v žep.

V Ljubljani čaka Ljudmila koprneče prihoda svojega moža. Črne slutnje jo obhajajo. Naposled se ne more več premagati: na postajo pojde!

Že pol ure pred prihodom vlaka sta se pripeljala na postajo, vsak z druge strani, dva mlada moža. Eden od njih je kirurg dr. Horvin, drugi pa je Lerchenfeld, znan lahkoživec in ženskar. Prvi čaka Ilono, ki mu je pisala, da pride z zagrebškim brzim vlakom. Lerchenfeld, — Horvinov znanec — pa neko Evo Müllerjevo iz Celja.

»Ali mar ni pametno tako?... Eva vem, da mi ne bo zamerila... Torej do svidenja, dragi doktor!«

Že odhajaje se je še enkrat obrnil, in ne misleč več na nesrečo, nekam porogljivo vzkliknil:

»Saj res, skoraj bi bil pozabil — glejte, da me povabite na pogreb!«

In ker se je Horvin nehote stresel in ga osuplo pogledal, je dodal:

»Nu, na pogreb svojega fantovstva!«

In že je z dolgimi koraki odhitel, smejoč se svojemu dovtipu.

»Tepec!« je zagodrnjal kirurg.

Kar odleglo mu je, ko je ostal sam. Lerchenfeldovo blebetanje ga je dražilo, ker ni mogel zbrano misliti. Saj so pa misli, ki so šele pred nekaj trenutki navalile nanj, bile dovolj težke in usodne!

Spustil se je na stol in se zamislil. Tako je nekaj časa sedel, nato ga je pa nenadoma streslo, kakor bi bila električna iskra šinila vanj. Skočil je pokoncu in zamrmral, kakor bi si odgovoril na neizgovorjeno vprašanje:

»Da, tako bi jo mogel dobiti v roke!«

Z naglimi koraki je odšel iz čakalnice na peron. Njegov nemirni pogled se je ustavil na vsaki ženski, ki je čakala na vlak. Gledal je in iskal, alj ne bi kje zagledal tiste, ki so je bile vse njegove misli polne, ki je pa zanj imela samo prezir, morda celo gnus. Ni je našel. To ga je očitvidno navdalo z zadoščenjem.

Toda ko je tako gledal po gledalcih, je zdajci uzrl v gruči moža kakih petdesetih let, z resnim in simpatičnim obrazom, ki ga je obdajala gosta siva brada. To je bil doktor Starec, kirurg splošne bolnice. Ko je Emerik Horvin prišel v Ljubljano, je bil nekaj mesecev pod njim v praksi. Dr. Starec je pristopil k njemu.

»Upam, gospod doktor, da niste tudi vi prizadeti pri tej strašni nesreči?«

»Neposredno res ne, gospod profesor, toda neko osebo čakam, neko sorodnico, ki se pripelje s

tem vlakom. Hvala Bogu, njenega imena ni med imeni žrtev, ki so jih brzojavili postajenačelniku.«

»Torej niste preveč v skrbeh. Nu, to je še dobro. Mene so pa telefonsko poklicali. Zunaj že čakajo bolniški vozovi; takoj ko prispe vlak, se odpeljem skupaj z ranjenci v bolnico. Pravijo, da jih je kakih deset.«

»Med njimi več smrtno nevarno ranjenih...«

»Da. Toda bolnica je že obveščena in moji tovariši že čakajo, če bodo potrebne operacije.«

Dr. Horvin je nagubal čelo.

»Ali bi vas smel prositi, gospod profesor, za neki nasvet?«

»Za nasvet? Zakaj ne! S čim vam lahko postrežem, dragi doktor?«

»Stvar je takale. V seznamu mrtvih in ranjenih res da nisem nikogar odkril, ki bi mi bil blizu kot sorodnik, zato sem pa zagledal ime nekega prijatelja, mladega odvetnika, ki je bil v Zagrebu in se je s tem vlakom vračal v Ljubljano. Druga brzojavka, ki jo je dobil postajenačelnik, pravi, da je ta moj prijatelj smrtno nevarno ranjen, ker mu je sunek nalomil lobanjo. Očitvidno mora biti v vlaku kak zdravnik, da je to ugotovil. Prepričan sem, da bo moj prijatelj, če ni izgubil zavesti — kar je pa na žalost le malo verjetno — zahteval, da ga jaz zdravim. In tudi sam bi ga rad prevzel v svojo oskrbo, seveda če ne bo že prepozno.«

»Saj tega vam nihče ne bo branil, gospod doktor!... Razen ako bi rodbina imela kaj proti temu.«

Pri teh besedah se je dr. Horvin stresel. Saj ravno to je bilo tisto! O, le predobro je vedel, da mu Milavčeva žena, ki ga mrzi in prezira, nikoli ne bi dovolila, da bi on zdravil njenega moža. Toda če je ne bi bilo na postaji, ko privozi vlak — kdo bo potem mogel braniti kirurgu, da izvrši svoj načrt... peklenski načrt, ki bi spravil Ljudmilo v njegove roke?

Iz teh misli ga je zmotil dr. Starec.

»Če želite, vam dam rade volje enega izmed bolniških voz na razpolago...«

»Z največjim veseljem ga vzamem, gospod profesor. Najlepša hvala za ljubeznivost!«

Moža sta nato prešla na svoje strokovne pomenke. Toda dr. Horvin se je neprestano oziral okoli sebe, boječ se, da ne bi Milavčeva žena prihitela še v poslednjem trenutku.

Zdajci so se pojavili na peronu stražniki in začeli delati red v gnečah. Z naslednje postaje so bili namreč že signalizirali vlak.

Doktor Starec je bil še zmerom z dr. Horvinom v pogovoru. Pridružil se jima je še tretji zdravnik. In zdajci se je skozi megleno noč in zlovesčo tišino razlegnil dolg, zategel žvižg. In iz megle je vstala luč lokomotive, kakor velikansko rdeče oko, ki je postajalo od sekunde do sekunde večje. Vlak je prihajal, tiho, skoraj neslišno, brez tresljajev počasi in rablo.

Dr. Horvin je še poslednjič pogledal k vratom, kjer so stražniki odrinjali čedalje bolj naraščajočo množico radovednežev.

»Ni prišla,« je zamrmral s čudnim usmevom.

Potem se je spomnil Ilone.

»Gledati moram, da se je vsaj za nekaj časa odkrižam.«

V tem so se potniki že jeli vsipati iz vagonov na tla. Doktor Starec je hitel izpraševati:

»Kje so ranjenci?«

Neki uradnik mu je pokazal na dva vagona:

»V obeh vagonih prvega razreda in v prtljažnem vozu, ki je priklopljen na koncu vlaka.«

»Ali pojedete z menoj, doktor?« se je profesor obrnil k Madžaru.

»Tako, gospod profesor. Samo poprej bi rad odpravil osebo, ki sem jo prišel čakati.«

»Prav.«

Doktor Starec in zdravnik, ki se mu je malo prej pridružil, sta odhitela k naznačenima vagonoma. Horvin je pozorno gledal po oknih, napeto iskaje znanega obraza. In res je kmalu zagledal Ilono. Stekel je k njej. Obraz je nabral, kakor se spodobi za take okoliščine, v skrbi in strah, zakaj od tistega trenutka je moral igrati vlogo zaljubljenca.

»Hvala Bogu, Ilona, da ste prišli! Ne morete si misliti, v kako strašnem nemiru sem živel. Takih ur ne privoščim nikomur.«

Ilona je obrnila k njemu svoj blede obraz, ki se je zdel, kakor bi bil brez krvi; le velike oči so gledale iz njega kakor dve veliki črni krogli.

»Hvala vam, prijatelj!« je zajecjajala.

Ponudil ji je roko in ji pomagal pri izstopu. Njen obraz je bil spačen od bolesti in komaj se je držala na nogah.

»Kako blede ste! Ali ste ranjeni?«

»Ne, ne!... Toda bilo je tako strašno...«

Ko je bila na tleh, se je instinktivno obrnila nazaj in pogledala po vlaku. Očitvidno jo je strahotni prizor še zmerom uklepal v svoje sponse. Vsaj Horvin je tako mislil.

V resnici je pa pogledala po vagonu, kjer so bili ranjenci. Po vagonu, ki je v njem ležal Ciril Milavec... krivoprišežnik... in umiral. Morda je ta trenutek že mrtev...

In potem se je njen pogled impulzivno odvrnil od vagona proti čakajoči množici. Obletel jo je, kakor bi nekoga iskal... žensko, ki bi morala biti na postaji, strta, polmrtva od bolesti... Žensko, ki jo je tako neusmiljeno mrzila...

Toda Ilona te ženske ni poznala. O, gotovo je bila že pri svojem na smrt ranjenem možu. Pri tej misli se je lepi Ilonin obraz spačil od peklenskega zadoščenja. Njena osveta pojde svojo pot. Ni ji treba čakati nanjo. Razvoj dogodkov jo bo sam prinesel, ko pride zanjo čas.

Ilona se je obrnila k možu, ki je stal pred njo.

»Oprostite, draga Ilona,« je tedaj izpregovoril mladi zdravnik, »da vas moram takoj zapustiti. Dolžnost me kliče k ranjencem... Postrežek vam bo odnesel kovčege v čakalnico. Prosim vas, da me tam počakate; v nekaj minutah bom spet pri vas.«

Ali ga je čula? Težko; preveč je bila zaverovana v svoje misli. Horvin je to raztresenost pripisoval živčni odrevenelosti, ki tako rada nastopi po hudem razburjenju. Pomignil je nosaču.

»Pokažite gospodični čakalnico prvega razreda,« mu je velel.

»Prosim, gospod.«

»Čez pet minut se vrnem, srce moje,« je šepnil Horvin s pogledom, ki naj bi izrazil obžalovanje, da jo mora zapustiti.

»Čez pet minut...« je mehanično ponovila Madžarka.

In kakor v snu je šla za postrežkom, ki je nesel njeno prtljago. V njenih mislih je pa neprestano kovalo:

»Kako mora njegova žena zdajle trpeti!...«

Dr. Horvin je naglo stekel k zadnjim vagonom vlaka. Mrtvece so bili položili v prtljažnem vozu na tla. Pet jih je bilo... Trdi, nepremični so ležali, s strahotnimi ranami na obrazih, na rokah, na prsih. V obeh vagonih prvega razreda so ječali in hropili ranjenci. Bled, z znojnim čelom in stisnjenimi ustnicami se je dr. Horvin vzel v prvi voz. Tam je našel dr. Starca, ki je dajal navodila nosačem.

»Počasi!... In previdno!... Odnosite najprej tegale!...«

Mrtvaška glava

Skrivnosten dogodek — Napisala F. Marion Crawford

— Ne, dragi stric, res ne razumem, da se hočeš že po nekaj tednih, kar si se preselil v to ljubko hišico, ki si jo mogel kupiti samo zato, ker sta tvoja prijatelja, dr. Pratt in njegova žena, tako nenadno in tako mlada umrla — da se hočeš zdaj spet iz nje izseliti. Priznati ti moram, da te do zdaj nisem imel za tako muhastega, je dejal kapitanu Braddoku njegov mladi sestrič.

— Seveda ne moreš tega razumeti, je odgovoril Braddock. Zato ti hočem povedati vso to historijo, čeprav vem, da mi je ne boš verjel.

Najprej naj te spomnim, da nikoli nisem bil neraven, da nimam posebne domišljije in da nisem nikdar veroval v duhove. Toda ta mrtvaška glava gori v spalnici — prevečkrat sem jo slišal, kako je jadikovala in tožila, da ne bi bil svoje stvari gotov. Prattova žena me sedaj prav tako sovraži, kakor je malo pred smrtjo sovražila svojega moža. Zakaj v njenih očeh sem skrivaj njene smrti, in deloma ima prav, čeprav sem ji zmerom želel samo dobro. Bila je prijazna mala ženica in nikoli si nisem mislil, da ne živi s Prattom v slogi. Res, da sta se časih, kadar sem prišel k njima v goste, zbadala; toda tega nikoli nisem resno vzel.

Tako je bilo tudi takrat, ko sem bil poslednjič pri njiju, preden sem šel na prvo vožnjo na novem parniku »Olimpiji«. Prav takšno pasje vreme je bilo kakor danes. Pratt je bil ves dan zunaj in se je vrnil domov strašno slabe volje. In večerja takrat res ni bila kaj prida. Osorno je zagodrnjal: »Moja žena bi me rada zastrupila, in nekega dne se ji bo to s tako pasjo hrano tudi posrečilo.«

Siroto so te besede vidno zabolele in užalile. Hotel sem vso stvar obrniti v šalo in sem med smehom dejal: »Da, če je žena količkaj spretna, se moža, ki ga ne mara, lahko na lep način iznebi. Ni dolgo tega, kar sem bral o neki Kitajki, ki je svojim možem primešala v jed uspavalno sredstvo, nato jim je pa kanila stopljenega svinca v uho. Šele pri četrtem so ji prišli na sled. Potem so jo pa seveda za vse štiri skupaj obesili.«

Nedolgo potem sem dobil na potovanju vest, da je Prattova žena čisto nepričakovano umrla. Ko sem se kmalu nato srečal z njenim možem, sem ga komaj spoznal, tako je bil siv, čeprav še ni bil star. On in njegova hiša sta napravila name silno žalosten vtisk. Tudi Bumbula, mojega starega prijatelja, silno krotkega buldoga, ni bilo več. Bil je poseben ljubljenec Prattove žene. Na moje vprašanje, ali je poginil, je Pratt mrko odgovoril: »Da, zastrupil sem ga; ni se več dalo z njim živeti.«

»Zakaj se ni dalo s krotkim Bumbulom nič več živeti?« sem se začudil.

»Neprestano je zavijal, pa tako čudno me je gledal, in kadarkoli sem prišel v njegovo bližino, je vselej zbežal v kot.«

Saj je lahko golo naključje, da so našli Prattovo ženo komaj nekaj dni potem, ko sem pripovedoval o Kitajki, ki je svoje može ubijala s svinčcem, mrtvo v njeni postelji. Pratt

in še neki drugi zdravnik, ki sta jo preiskala, sta soglasno ugotovila, da je umrla za srčno boleznijo. Toda nekaj mi je govorilo, da to ne bo res. Saj je bila vendar še tako mlada in cvetoča! In potem mi je prišla v roke kositrna žlica — čisto nova žlica... in čudno: bilo je, kakor bi ji bil kdo ročaj stalil.

— Ali ni morda tudi to golo naključje, je vprašal sestrič, da pes svojega gospodarja, ki ga je prej oboževal, ni mogel več prenašati, in da se je kositrni žlici kos odlomil in izgubil?

— Prav imaš, tudi to bi lahko bilo naključje. Pratt je zelo rad ribaril, nemara je porabil košček kositra za svojo vrveo. Zdaj že počiva v miru zraven svoje žene, in prav za prav se ne spodobi, da bi blatil njegov spomin. Saj je bilo dovolj vznemirljiva že pri njegovi smrti. Zakaj, vprašaš? Ne veš, zakaj je umrl? Nu, saj tega nihče ne ve. Nekega jutra so ga našli mrtvega na obrežju, z ranami na vratu. Ležal je na pobočju na hrbtu in imel v rokah škaflo, ki je bila last njegove žene. Pokrov je bil zdrknil z nje in tik njegove glave je ležala mrtvaška lobanja. Majhna lobanja s popolnim zobovjem; to se pravi, samo z zgornjo čelustjo, spodnja je manjkala. Ali

je mar Pratt pod milim nebom študiral to lobanjo in ga je pri tem kap zadela? Toda odkod potem rane na vratu. Oropan ni bil. Zdravniška komisija je ugotovila, da so rane na vratu pustili prsti ali pa zobje neznanega morilca.

Ko sem se nato preselil v Prattovo hišico, sem si dal pokazati mesto na obrežju, kjer so Pratta našli; hotel sem namreč kaj več izvedeti o nesreči. In takrat se mi je nekaj zazdelo čudno. Pratta so bili našli na pobočju z glavo zgoraj, nogami pa spodaj. Toda iz odprte škafle v njegovi roki bi bila morala lobanja zdrkniti navzdol, in vendar je ležala tik njegove glave. Ne verjamem v duhove. Toda takrat me je prešinila domneva, ali ni lobanja, ki so jo potem spravili v škaflo in ki stoji zdaj v spalnici na moji omari, lobanja Prattove žene. Razločno in jasno, kakor bi bil takrat zraven, sem videl, kako so se morali dogodki odigrati. Pratt je bil vzel tisto noč, preden so njegovo ženo pokopali, njeno glavo iz že zaprte krste, zakaj pri preiskavi bi ga bila lahko izdala, in jo je potem kje drugod zakopal.

Rekel boš, da govorim nezmysel, same stvari, ki sem jih sam konstruiral, in da izvira ta lobanja prav gotovo iz tistih dob, ko je Pratt še

Srečen zakon

Zgodba, kakršno dožive le v Ameriki — Napisal H. Riebau

I

»Praviš, da nisi srečen?« je vprašal Tom. »Mnogokratni milijonar si, poročil si se z Miss Ameriko, osemnajstletnik dekletom, angelom od zunaj in znotraj — in nisi srečen?«

»Petdesetletnik sem že,« je zamrmral Allan Stew, »dolgočasen sem, star in —«

»Nezmisel,« je Tom zmajal z glavo. »Več psihologije v zakonu, Allan! Vlti ti moraš groze in strahu, da te ne izgubi — in vse bo spet v redu.«

»A kako?« je Allan nabral obrvi. »Pojdi z menoj,« se je zasmel Tom, »pokažem ti recept!«

II

»Halo!« je zavpil Allan Stew. Šofer je ustavil, segel z roko nazaj in hotel odpreti vrata avtomobila. Toda Allan Stew je odmahnil z roko. »Izstopite!« je velel. Šofer je izstopil.

»Stvar je ta,« je dejal Allan Stew. »Ali bi hoteli zaslužiti 50 dolarjev?« Šofer je prikimal.

»Ob četrtna osem zvečer,« je povzel Alan Stew, »boste stali s svojim taksijem pred hišo števil. 14 na Conway-Streetu. Vstopila bo moja žena. Peljali jo boste po Conway-Streetu do Holway-Squara. Malo pred Holway-Squarom se bom vrgel pred avto. Zavrl boste in tri centimetre pred mojo glavo ustavili. Razumeli?« Šofer se je zarežal.

»Prav,« je prikimal. »In zakaj?«

»To vam nič mar,« je odsekal Allan Stew. Potem je vzel iz žepa petdeset dolarjev.

III

Avto drvi po Conway-Streetu. Proti Holway-Squaru. Ob Holway-

Squaru stoji Allan Stew. Ko je voz le še kakih petdeset metrov od nje, se vrže na tla. Dve, tri, štiri, pet sekund preteče, potem šele zaškripljejo zavore. Šofer izstopi. Za avtom leži kakor vreča moke Allan Stew.

IV

Gospa Evelina sedi ob bolnikovi postelji.

»Zdravniki pravijo, da ne bo hudega,« pravi. »A zakaj, zakaj si to storil?«

Allan obrne obvezano glavo. »Ker me nič več ne ljubiš,« odgovori.

»In zato,« vzklikne gospa Evelina in oči se ji napolnijo s solzami, »zato si se hotel usmrtiti?«

»Da,« zamrmra Allan Stew. Tedaj se spusti gospa Evelina — osemnajst let ji je in lepa je ko angel — v krčevit jok.

V

Šofer sedi ob bolnikovi postelji. »Petdeset dolarjev je petdeset dolarjev,« ječi Allan Stew. »Zakaj ni ste o pravem času zavrl?«

Šofer skomigne z rameni. »Kupčija je kupčija,« odgovori. »Ko je vaša žena stopila v avto, sem ji vse povedal.«

»Povedal?« zastoka Allan Stew in se sunkoma vzpne na postelji.

»Kajpak,« prikima šofer, »vse sem ji povedal. In potem sem ji predlagal: navrzite še vi nekaj dolarjev, pa bom zavrl pet sekund prej in vaš ljubi mož bo ležal na cesti, in ljudje se bodo smejali njegovi blamaži.«

»Dalje!« hlipne Allan Stew.

»Vaša žena,« nadaljuje šofer, »je nekaj časa premišljala. Zastran mene, je naposled rekla in mi dala tri dolarske stotake, a potem rajši pet sekund pozneje zavrite!«

študiral. Rad bi videl, da bi imel prav. Naj bo že kakor hoče, v tej hiši ne strpim nobene noči več. Vse življenje sem dobro spal, osem ur je bila moja dnevna porcija. Tukaj pa... vsako noč natanko sedemnajst minut po treh — ugotovil sem po svoji uri — se zbudim. Takrat začne lobanja tožiti, in prepričan sem, da je to tisti trenutek, ko je Prattova žena umrla. Prejšnji teden sem od tega skoraj zblaznel, pograbil sem škaflo z mrtvaško glavo in jo vrgel skozi okno. Drugo jutro sem našel škaflo daleč zunaj pred ograjo, lobanja je pa ležala pred hišnimi vrati in me očita gledala s svojimi votlimi očmi. S slabo vestjo sem jo pobral, jo skrbno spravil nazaj v škaflo, le-to pa postavil nazaj na prejšnji prostor.

Drugi dan je vrtnar kopal na vrtu luknje, ker je hotel saditi beluš. Prišel je bil že precej globoko in mi je dejal, da ne ve, zakaj je zemlja tako rahla. Prav takrat je zadel ob nekaj trdega. Radovedno je stvar izkopal z motiko, in pokazalo se je, da je bila človeška čeljust. Moral je z motiko precej močno udariti vanjo, zakaj v drugače brezhibnem zobovju sta manjkala dva prednja sekalca. Vrtnar je bil nad najdbo zelo iznenaden; rekel mi je, da se mu čudno zdi, zakaj manjka lobanji, ki so jo našli pri doktorju Prattu, ravno spodnja čeljust; morda bi se ta vjemala z njo. Čisto hladnokrvno sem mu odgovoril, da bi bilo to prav lahko mogoče. Zdravnikom služi človeško okostje za proučevanje. Doktor Pratt je nemara tedaj lobanjo zakopal, da bi se mu hitreje obelila, in ko jo je odkopal, pač ni več našel manjkajočega dela.

Doma sem položil čeljust k lobanji. Prilegala se ji je, kakor bi bila prirojena k njej. In ko sem jo tako obračal... veš, kaj je padlo iz nje? Brezoblična kepica kositra. Ali torej morem pri najboljši volji sam pred seboj tajiti, da je Pratt ubil svojo ženo natanko po receptu, ki sem mu ga bil dal, nič hudega ne slutite? Odkar stanujem v tej hiši, mrtvaška glava neprestano jadikuje in toži, ker nesrečna žena obtožuje umora prav tako mene, kakor svojega moža. Nu, če si razumel, kar sem ti pripovedoval, boš tudi izprevidel, da mi v tej hiši ni več obstanka.

*

Nekaj dni nato so listi prinesli tole vest:

»V mestecu Y. je zbudila veliko vznemirjenost nenadna smrt kapitana Braddoka. Umrl je skoraj v istih nepojasnjenih okoliščinah kakor zdravnik dr. Pratt. Kapitana, znanega pomorščaka, so v terek zjutraj našli v njegovi hišici, komaj četrtna ure od mesta, mrtvega. Preiskava je dognala, da ga je moral nekdo s tolikšno silo vgrizniti v vrat, da mu je zdrobil jabolko. Čudno je to, da se umorjenec, ki mu je bilo res že dobrih šestdeset let, a je bil drugače še zelo krepak mož, očitno ni nič branil. Ugrizi izvirajo od zelo dobrega, najbrž ženskega zobovja, ki mu manjkata samo spodnja dva zoba. Mislijo, da je Braddock ubila zblaznela ženska. Toda do zdaj je njegova smrt, prav tako kakor Prattova, še zmerom zavita v skrivnost. Nerazumljivo je tudi, kako je morilec mogel priti skozi zaklenjena hišna vrata in spet oditi. Kapitan Braddock je bil vдовec in je živel čisto sam.«

MOST VZDIHOV

ZGODOVINSKI ROMAN NAPISAL MICHEL ZEVACO

61. nadaljevanje

»Kam me mislite peljati?«
»Kamorkoli, samo da bova mogla deset minut mirno govoriti. V tole cerkev, deniva.«

Roland je nezaupljivo pogledal v smer, ki mu jo je pokazal policijski šef.

»Visokost,« je rekel Gennaro in se priklonil, »zakolnem se vam na svojo dušo, da ni v tej cerkvi skrit noben birič, da bi vas prijel. Sicer pa, če bi rajši videli, da greva drugam, sem tudi pripravljen.«

»Stopiva v cerkev,« je rekel Roland.

Cerkev je bila res prazna in Roland se je tisti mah, ko je bil v njej, lahko prepričal, da ga Gennaro ni izvabil v past. Krenila sta proti stranskemu oltarju. Roland je sedel v senco stebra in s kretnjo roke povabil policijskega šefa, naj sede zraven njega.

»Visokost,« je povzel Gennaro po kakšni minuti premišljevanja, »najprej vam moram eno povedati: to namreč, da bi vas bil prošlo noč na Imperijini veselici lahko zgrabil, pa vas nisem hotel.«

»Puskusiti bi bili morali,« je menil Roland, »to je vaš poklic.«

»Da, in mislim, da bi se mi bilo kljub tolikšnemu številu zaveznikov, ki ste jih ne vem v kateri namen pripeljali s seboj, tudi posrečilo.«

»Vidim, da ste dobro poučeni.«

»To je moj poklic,« je odgovoril policijski šef z isto besedo, ki jo je malo prej rabil Roland.

»Zakaj ste se pa potem premislili?«

»Visokost, podarili ste mi življenje, in zato mi je tudi vaše življenje sveto...«

Roland je policijskega šefa začudeno pogledal.

»Sveto mi bo vaše življenje do tistega dne, dokler vam ne napravim podobne usluge, kakor ste jo vi napravili meni.«

»To se pravi do tistega dne, dokler mi ne rešite življenja...«

»Ali pa življenja taki osebi, ki vam je posebno draga.«

Roland je vztrepetal. Mračen blisk je šinil iz njegovih oči.

»O kateri osebi govorite?« je hripavo vprašal.

»Malo potrpljenja, Visokost. Dajte, da najprej dogovorim, kar sem vam hotel povedati. Čast mi je bilo reči vam, da ste mi do tistega dne nedotekljivi, dokler ne poplačam svojega dolga. Toda kakor hitro bom mislil, da sva bot, vam odkrito povem, da vas bom na vse načine skušal dobiti v pest, ker ni to samo moja dolžnost, nego mi bo tudi v korist.«

Roland je prezirljivo skomignil z rameni.

»In kdaj se boste smatrali odvezane svoje hvaležnosti?« je vprašal.

»V desetih minutah, Visokost.«

»To se pravi, da me boste po preteku teh desetih minut dali prijeti...«

»Ne, Visokost,« je preprosto odgovoril Gennaro, »tri dni ne bom ničesar ukrenil. Ravnati hočem kot lojalni nasprotnik, in zato se nadejam, če mi usoda ne bi bila naklonjena, da mi Visokost tega ne boste pozabili...«

»Zastran fega bodite mirni,« je odgovoril Roland.

Zdelo se je, kakor da Gennaro išče izrazov za to, kar hoče povedati.

»Visokost,« je zdajci povzel, »pravkar sem vam rekel, da je moj poklic vse vedeti. Iz tega poklica sem si napravil globoko pretehtano znanost. Ne zadovoljim se namreč samo s tem, da izvem, kaj se dogaja, dognati skušam tudi, kaj ljudje mislijo, in dostikrat se mi posreči.«

Roland je stal nepremično kakor kamenit kip.

Gvido Gennaro ga je bil od strani ošinil z očmi in dejal, kakor bi govoril sam s seboj:

»To mi je jamstvo, da bom nekega dne, ko postanem veliki inkvizitor — če bo tedanji dož

pameten — vreden tega imena... Toda pustiva to.«

Roland ni ničesar odvrnil, ne pritrdil ne odkimal.

Policijski šef je razočarano raztegnil obraz.

»Razumeli boste, Visokost, da sem se od tistega dne, ko sem se moral zanimati za vas, in to sega tja do vašega bega iz podzemeljske ječe, ki ostane s slavo zapisan v letopisih Benetk, da sem se od tistega trenutka prizadeval dognati ne samo, kaj počnete, temveč tudi kaj mislite. Z drugimi besedami, skušal sem dognati vašo osnovno misel, voditeljico vaših dejanj...«

Pri teh besedah si je Gennaro po svoji stari navadi pomel roke.

»Vaših dejanj! O njih kaj malo vem. Trd nasprotnik ste! Že mesece in mesece vodite za nos najmočnejšo italijansko policijo, morda celo najmočnejšo na svetu. Ah, Visokost! Dajte, da vam izrečem svoje iskreno občudovanje, dajte, da vam izjavim, da bom s smrtjo v duši izvršil svojo dolžnost, ko vas bom zgrabil... Čeprav nisem poznal vseh vaših dejanj, sem vendar povsod, pri vseh dogodkih zadnjih mesecev pogodil vašo strašno in težko roko. Sledil sem vašim korakom v palači kurtizane Imperije, v palači generalnega kapitana Altierija (naj je bil Roland še tako gospodar samega sebe, ob tem imenu je vztrepetal, in Gvidu Gennaru ta trepet ni ušel), v palači škofa Bemba, in celo v palači svojega neposrednega predstojnika, velikega inkvizitorja Dandola, da, reči smem, celo v doževi palači. Videl sem Foscarija, strašnega, železnega Foscarija, kako se je s strahom oziral okoli sebe, kadar se je izgovorilo vaše ime; videl sem Altierija, kako je prebledel, videl sem Dandola, kako je vztrepetal, videl sem škofa, kako ga je mrz obletaval od strahu. Zapomnil sem si te bežne vtiske, zapomnil ta skrivnostna dejanja, ki se zde, kakor bi kovala okoli teh mogočnih oseb železen krog, ki se čedalje bolj zožuje, in razumel sem strah, razumel neumljeni boj, ki ste se vanj spustili čisto sami proti toliko strašnih nasprotnikov. In čeprav vam še zmerom nihče ne more blizu, čeprav so vaša dejanja zagrnjena v neprodirljivo skrivnost, mi je bilo kljub temu moči opazovati in študirati učinke vaših misli in slediti vaši poti. Te učinke vidim, zapomnim si jih. Bembo in Altieri sta bila svoje čase prijateljela, zdaj sta sovražnika. Zakaj? Foscarij in Altieri sta bila kakor dva brata. In zdaj pripravljata drug proti drugemu peklensko razpredeno zaroto, zasnovano s tolikšno umnostjo, umetnostjo in neizprosno voljo, da je mogel tako delo roditi samo duh genija... Ali poznate nevidnega inspiratorja, Visokost? Poznate moža, ki drži v rokah nit labirinta, v katerem se izgubljajo Foscarij, Altieri, Bembo in Dandolo?... Mislim, da poznam tega inspiratorja, mislim, da sem ugenil njegovo roko. Vsekako vem, da grozi njim vsem ista katastrofa. Vem, da se je blisk počasi in smotreno zgostil, in da bo udaril in zdrobil vse, ki mu pridejo na pot... Razen če...«

»Dokončajte,« je mrzlo velel Roland.

»Razen če se mi ne posreči zgrabiti Rolanda Candiana,« je dogovoril policijski šef in se priklonil.

Bled usmev je skrivil Rolandu ustnice, in Gvido Gennaro je dal temu usmevu izraza z vprašanjem:

»Ali je nemara že prepozno?...«

Vprašal je kar brez ovinkov, in mogoče bi bil Roland odgovoril na njegovo vprašanje. Pa ni utegnil.

V cerkev je bil prav takrat stopil neki mož in se ustavil nekaj korakov pred Gvidom Gennarom, hoteč s pokašljevanjem zbuditi njegovo pozornost.

»Poslušam vas,« je dejal.

Policijski šef se je obrnil, zagledal moža, vstal in naglo stopil proti njemu.

Roland je za vsak slučaj izdril bodalo in ga skrnil pod plaščem ter čakal s tisto nepremično hladnokrvnostjo, ki ga je delala tako nepremagljivo.

Med tem je neznanec hitel Gennaru nekaj pripovedovati, kakor bi mu poročal. Ko je bilo poročilo končano, je policijski šef z mahljajem roke biriča odslovil.

»Poročnik Sandrigo zaboden!« je zamrmral.

In zamišljeno je vrgel proti Rolandu pomenljiv pogled.

»Tako bom zvedel, zakaj!« si je rekel sam pri sebi.

Vrnil se je k Rolandu.

»Visokost,« je dejal, »ali bi hoteli za nekaj minut prekiniti ta razgovor in bi ga potem spet povzela?«

Roland je svojega sobesednika ostro pogledal.

»Hotel bi vam pokazati neko stvar, neki prizor, ki vas bo gotovo iznenadil,« je nadaljeval policijski šef. »Pravkar so našli na Lidu zabodeno truplo moža, ki ga utegnete poznati. Mož, ki ga je zabodel, mora biti v tem poslu pravi mojster.«

»Ni treba, da bi se dalje trudili s pripovedovanjem, dragi gospod,« je odgovoril Roland s tisto izbrano vljudnostjo, ki je ljudem oledenila mozeg. »To truplo je truplo razbojnika Sandrigo, ki je nedavno tega postal poročnik pri beneških strelcih, za plačilo ne vem katerega izdajstva.«

Gvido Gennaro je odrevenel.

Toda takoj se je spet zbral:

»Če je tako, Visokost, bi nemara tudi vedeli, kako je ženski ime...«

»Kateri ženski?« je vprašal Roland in naglo vstal.

»Ženski... ki so jo našli v smrtnem objemu s Sandrigom...«

Gluha kletvica se je utrgala Rolandu s pobledeh ustnic. Planil je iz cerkve in stekel k nabrežju ter prispel tja ravno v trenutku, ko so iz pravkar pristalega čolna polagali na kamenita tla kraj mrtvega Sandrigo truplo neke ženske.

Roland je divje odrinil ljudi, ki so obdajali tragični mrtvaški par, padel na kolena in pritisnil uho mladi ženi na prsi, kakor bi imel še poslednji up, da utripa v njej življenje...

Prazen up!

Ta mlada in lepa ženska, ki so se ji črni lasje spuščali po ramenih in že odrevenelih udih, ta ženska je bila mrtva, neizprosno mrtva! Roland je gluho zahtel.

Iz njegovih oči, nevajenih joka, so se vlile žgoče solze.

»O, Juana,« je zamrmral s pridruženim glasom, »Juana, ti cvet zvestobe, ti angelsko sree, končana je tvoja kalvarija!... Uboga žrtev, ki je bilo vse tvoje življenje samo trpljenje in pokora, zdaj si dotrpela!... O, Juana, sestra moja, zakaj nisi marala miru, ne sreče, ki sem ti jo pripravljala!... Do konca si izhodila pot svoje žalostne usode, in zdaj te je ubil tvoj sen, uboga,

Za naše nagrade

je še malo časa. Poravnajte čim prej morebitni zaostanek in obnovite naročnino za 1. četrtletje 1933, ter pošljite rešeno skrivalnico. — Kakor smo obširneje utemeljili v 50. številki, smo rok za skrivalnice in obnovo naročnine podaljšali do prvih dni po novem letu. Zato takoj pošljite naročnino, če je še niste, da si pridobite pravico do tekmovanja.

deviška kurtizana! Pa z Bogom, Juana!... Spi v večnem miru svojega angelskega sna, a jaz, tvoj brat, sem obsojen, da do konca izvršim svoje prekleto poslanstvo...«

Sklonil se je, vzdignil njeno blede glavo in ji pritisnil na čelo dolg in pobožen bratovski poljub.

Potem je vstal.

Solze so se mu posušile kakor bi jih bil požgal ogenj, ki je gorel v njem.

Še poslednjič je pogledal mrtvo Juano, potem se je sunkoma obrnil. Osupli ljudje so se nemo razmeknili pred njim.

Roland je z očmi poiskal policijskega šefa. Zagledal ga je nekaj korakov vstran.

»Gospod,« mu je rekel, »rekli ste, da mi hočete napraviti veliko uslugo.«

»Da, Visokost.«

»Prav, priložnost vam dam; potem boste odvezani slednje hvaležnosti.«

»Govorite, Visokost.«

»Opravke imam ves dan... Pobrigati se moram za tiste, ki še žive... Mrtvi, gospod, ne potrebujejo ničesar več. Prosim vas, da tej nesrečnici priskrbite spodoben pogreb...«

Roland si je z nenadno kretnjo segel čez oči...

Potem se je s silo premagal, segel za pas in potegnil iz njega pest zlatnikov. Gvido Gennaro je odmahnil z roko.

»Vzemite,« je dejal Roland zapovedujoče. »Jaz želim ta pogreb; jaz sam, jaz edini ga moram plačati.«

Policijski šef je vzel denar, se priklonil in dejal:

»V a š a z a p o v e d b o izpolnjena, Visokost. Ta ženska bo imela pogreb kakor patrijska hči.«

»Hvala. Zdaj me pa pustite...«

»Visokost...«

»Želite?...«

»Kolnem se vam, da je tisto, kar sem vam hotel povedati, sila važno.«

Gvido Gennaro je pokazal z roko proti Juaninemu truplu.

»Tale je mrtva,« je zamrmral. »Toda morda je treba še katero drugo rešiti.«

»Pojdiva!« je trdo rekel Roland.

Prav takrat je birič, ki je bil malo prej prišel v cerkev, prijel Gennara za roko.

Policijski šef se je obrnil, Roland je pa z atopljen v svoje mračne misli nadaljeval pot proti cerkvi.

Birič je z roko pokazal na Rolanda, ki je bil ravno izginil za cerkvenimi vrati.

»Ali ga ne poznate?« je vprašal.

»Ne!« je mrzlo odvrnil Gvido Gennaro.

»Jaz sem ga pa spoznal,« je rekel birič z žarečim obrazom. »Roland Candiano!...«

Policijski šef se je obrnil k šestorici biričev, ki so ga zmerom od daleč spremljali.

»Odvedite tega moža k meni,« je rekel,

»Zaprte ga in dobro pazite nanj, ker je zarotnik.«

Še tisti mah so biriča odvedli mrliško bledega od strahu.

»Ti bom že pokazal, tepec!« je zamrmral Gennaro. »Koliko je manjkalo, da mi nisi prekrizal mojih naklepov!«

Maneč si roke je stopil v cerkev ter krenil proti Rolandu, ki se je naslanjal na steber in srepo zrl pred se, v mislih še zmerom pri strašni sliki, ki jo je bil malo prej videl. Obujaje spomine je ravno mislil na prizor, ko mu je Juana pripovedovala, kako si je priskrbela denarja, da je kupila zdravil za njegovo umirajočo mater.

Gennarov prihod ga je iztrgal iz boleznega premišljevanja. Silovito je stresel z glavo, kakor bi hotel reči:

»Nimam pravice izgubljeni se v spomine... Bolest in veselje, oboje mora mimo mene... še te pravice nimam, da bi se ustavil na svoji poti, da bi še nasmejale ali razjokale...«

Pomignil je policijskemu šefu, naj govori.

»Visokost,« je tedaj povzel Gvido Gennaro, »upam, da ste iz mojih besed razumeli, da sem ugenil vaše misli in sledil korak za korakom če že ne vsem vašim dejanjem, pa vsaj vašim načrtom. Poslednji dogodek, ki sva ga pravkar doživela, je samo člen v verigi... In zato si znam

V 24 URAH

barva, plisira in kemično čisti obleke, klobuke itd. Skrobi in svetlolika srajce, ovratnike, zapestnice i. t. d. Pere, suši, monga in tika domače perilo

tovarna JOS. REICH
L J U B L J A N A

pojasniti Sandrigovo smrt, čeprav ne razumem, zakaj si je mlada žena...«

»Pustite to!« je zarenčal Roland. Obraz se mu je spačil, ko je s silnim naporom ukrotil svojo bolelost.

»Pustil bom, Visokost. In zdaj naj pridem k zaključku vsega tega, kar sem imel čast vaši Visokosti razložiti. Moj logični in neovrgljivi sklep je, da se vse vaše misli, vsa vaša dejanja, vsa vaša volja giblje okoli ene osebe... okoli ženske, katere imena ne bom izrekel... ki ste ga pa gotovo že sami ugenili!«

»Leonora!« je zamrmral Roland tako tiho, da ga Gennaro ni mogel slišati.

»Okoli nje se gibljejo ali so se vsaj gibale tudi tiste osebe, ki ste jim napovedali boj, osebe, ki sem vam pravkar o njih govoril. Iz tega sklepam, Visokost, da vas visokorodna gospa, za katero gre, priklepa z mogočnimi vezmi za srce, in da bo, če vam pomagam rešiti njeno življenje, prav tako, kakor če bi rešil vaše...«

Policijski šef je za trenutek pomolčal nato je pa počasi dejal:

»Visokost, govoril sem tako lojalno, kakor sem le zmožen. Zdaj čakam, da mi z eno samo besedo, z enim samim migljajem nakazete, da sem prav mislil, da se nisem motil... Drugače vse drugo, kar vam imam še povedati, ne bi imelo nikakega zmisla.«

Rolanda je zgrabil eden tistih strašnih duševnih krčev, kakršne je že nekajkrat doživel. In ta silni duševni pretres je prišel v trenutku, ko mu je že nepričakovano Juanina smrt tolikanj razburkala vse bitje.

Očividno Leonori nekaj strašnega grozi, in Gennaro to ve.

Nu, in?...«

Ali naj jo reši?... O n naj reši Leonoro?... Zakaj?... S čim je zaslužila, da bi se brigal zanjo?... Ta ženska ga je izdala, pljunila je na njegovo ljubezen, sama se je vrgla z visokega mesta, kamor jo je bil postavil — kaj ji je še dolžan?

Odpustil ji je... Prav... Toda da bi jo varoval?...«

Odpustil ji je — da! Nič več se ne bo brigal zanjo — da! Pozabil bo celo to, da živi — da!

»V nevarnosti je!« je renčal na dnu svoje duše, med tem ko mu je divja bolelost trgala srce, da si je zasajal nohte v dlani. »V nevarnosti je! Kaj mi mar! Ali se je ona pobrigala, da reši mojo mater, ko je umirala od bede in gorja? Ali se je pobrigala, da reši mojega očeta, ko je moral živeti od miloščine, kakor je rekel strašni nerveški župan? Ali se je pobrigala, da me ne reši, ko sem hropel na dnu svojega groba? Preprečila je, da me niso v Dandolovi hiši prijeli... prava reč! Če bi me v drugo prijeli, bi ji to kalilo njen mir... Takrat se mi ni upala reči niti besedice!... Oh, če bi mi bil tedaj, ko sem večer za večerom hitel na Olivolski otok, kdo rekel, da Leonora ni vtelešena deviška ljubezen, zvestoba in vdanost — ubil bi ga! In med tem, ko sem vrtal rov, da bom prej pri njej, ko so mi nohti krvaveli na kamnu, ko sem rjovel od obupa, je mislila samo na to, kako bo svojo ljubezen zavrgla in jo zamenjala za drugo! Ah, deviška zaročnica! V nevarnosti je? Prav; to je kazen za greh. In zakaj naj bi se postavil med njo in kazen, ki jo ji je namenila pravična usoda!...«

Vse te misli, ki jih beseda dosti prepočasi zapiše, so se z bliskovno naglico utrinjale v njem. Rolandovi možgani so bili v tisti minuti kakor s težkimi oblaki prepričeno nebo, iz katerega se z vseh štirih strani trgajo bliski.

Njegovo trpljenje je bilo strašno. Neslišno ihtenje mu je trgalo prsi, toda njegov okameneli obraz ni izdajal drugega kakor zasanjanost... Toda zasanjanost tega obraza je bila tem strahotnejša.

In zdajci se je iz vseh teh bliskov zasvetila jarka luč.

Na zenitu njegovih misli se je utrgal blisk:

»Oh, jaz nesrečnež! Še zmerom jo ljubim! Blazno jo ljubim! Niti trenutek je nisem prestal oboževati! In jaz, ki nikoli nisem trepetal, trepečem zdaj ob sami misli, da ji grozi najmanjša nevarnost!...«

Počasi se je z vsem naporom svoje volje pomiril in ukrotil.

In na vprašanje, ki mu ga je bil Gennaro zadal, je odgovoril s tihim, malone ponižnim glasom, z glasom premaganca:

»Govorite, gospod. Katera nevarnost preti Dandolovi hčeri?...«

»Visokost,« je živahno odgovoril Gennaro, »imenovali ste njeno ime! Da, za Dandolo hčer gre... Vedite tedaj, Visokost, da mi je prišlo na um, pogledati v kripti sv. Marka. Čeprav je bil sestanek, ki ste me blagovolili na to skrivnostni način nanj pripeljati, poslednji, sem sklepal iz nekaterih znamenj, da bi se neki zarotniki utegnili še kdaj tam sestati, brez vednosti ostalih zarotnikov, pred vsem brez Altierijeve vednosti... Saj še niste pozabili, kako so nekateri zarotniki sprejeli vest, da se hoče Dandolo umekniti. Tako pridem zdaj do kočljive točke svojega poročila... najinega razgovora, sem hotel reči!...«

Gvido Gennaro se je za trenutek ustavil, kakor da bi hotel pretehtati učinek besed, ki so se mu hote ali nehote zarezale.

Toda na kamenitem Rolandovem obrazu ni bral drugega kakor samo globoko pozornost.

Zato je nadaljeval, delaje se, kakor da hoče dati svojemu pripovedovanju res obliko policijskega poročila:

»Ko sem se torej že drugi večer skrival v grobnici, sem zaslišal proti enajsti uri, kako prihajajo zarotniki. Bilo jih je kakih petnajst. Ti gospodje so nadaljevali razgovor, ki so ga začeli prejšnji večer v navzočnosti svojega voditelja Altierija. Sklenili so, da je treba čim prej spraviti Dandola s poti, češ da je skrajno nevarno pustiti pri življenju človeka, ki pozna vso zaroto in se hoče brez tehtnega razloga umekniti. Ko so se zastran tega zedinili, je eden izmed gospodov vstal in pripomnil, da živi Dandolo že nekaj časa sam s svojo hčerjo, gospo Altierijevo. Dodal je, da so mu zanesljivi ljudje povedali, da tudi njegova hči ve za to zaroto in da je svojemu možu grozila, da ga bo izdala.

Te besede so napravile na vse zbrane zarotnike globok vtisk. Po kratkem posvetovanju so sklenili, da mora Altierijeva žena umreti; žreb naj odloči, kdo naj ubije Dandola in kdo njegovo hčer...«

Gvido Gennaro je spet prestal in pogledal Rolanda.

To pot je bil gotov, da je njegovo pripovedovanje napravilo vtisk.

Mrliška bledeca je pokrila Candianov obraz. Mladi mož se je ugriznil v ustnice do krvi, hoteč zadušiti krik, ki mu je vstajal iz grla. In ta rdeča kaplja krvi je bila še grozotnejša na njegovem prstenem obrazu.

»Visokost,« je nadaljeval Gennaro, »ali hočete vedeti ime moža, ki naj ubije Dandola?...«

»Ne,« je hripavo odgovoril Roland.

»Ime moža, ki naj ubije Altierijevo ženo?«

Rolandove oči so zagorele v zloveščem ognju.

»Grimani,« je mirno dejal Gennaro. »Grimani mlajši. Takole naj se zgodi: gospa Altierijeva napravi dvakrat na teden, dva določena dni, izlet s čolnom...«

»Vem,« je hripavo prikimal Roland.

»Vozi se zmerom enako,« je nadaljeval Gennaro. »Do Mosta vzdihov, tam se za trenutek ustavi, in potem se vrne v palačo...«

»Vem,« je ponovil Roland, in njegov glas je bil kakor obupno hropenje.

»Grimani bo torej porabil eno teh priložnosti. Končal sem, Visokost. Dovolim si samo še vprašanje, ali sem držal besedo in ali sem vam pošteno poplačal svoj dolg?«

»Ste!« je odgovoril Roland.

Gvido Gennaro se je globoko priklonil:

»Če je tako, Visokost, pazite po treh dneh na policijskega šefa, ker je njegova dolžnost, da vas prime.«

Pismo iz Berlina

Mi, ki živimo v Berlinu in imamo tesne stike s filmskimi družbami, že več časa opažamo neke značilne pojave rastoče depresije finančnega značaja.

Prav v tem prednjači Amerika, ki je bila doslej in je še vedno najplodnejši filmski producent sveta, a se v

Marlena Dietrich

zadnjem času bori z velikimi težkocami v poslovnem življenju. Prvi vzrok je menda v tem, da je obisk v ameriških kinematografih v zadnjih dveh letih občutno nazadoval, drugi razlog za to je pa, da so ostale države pričele odkriti in utemeljen ali prikrit in neosnovan boj proti uvozu ameriškega filma. Za primer so nam evropske države, kjer je občinstvo še pred tremi leti zahtevalo v prvi vrsti ameriške filme, danes pa prisega le na domačo filmsko industrijo in industrijo onih držav, ki jim pozna jezik. Japonska je še nedavno krila vse potrebe izključno z ameriški filmi; zdaj se je pa postavila na svoje noge in bo že takoj v začetku z lastno produkcijo krila 50% potrebe. Tudi na Angleškem se bohotno razvija filmska industrija in še marsikje drugod... vse na škodo ameriškega filma.

Zaradi tega nas ni iznenadila vest, da so Paramountovi družbi, ki ima več ko sto milijonov delniške glavnice, naprtili prisilno upravo. Vsakdo,

Josef Sternberg

kdor razmer ne pozna, se bo temu čudil, saj je Paramount med največjimi filmskimi podjetji. V lastni upravi ima več ko 1100 bioskopov, in prav pri tem se pokažejo težave. Družba je bila najela prostore v času, ko se je ljudem dobro godilo in so bile najemnine primerno visoke. Zaradi gospodarske krize Paramount ne zmore več tako visokih mesečnih

najemnin. Podjetje je torej treba sanirati.

Vodstvo prisilne uprave so poverili predsednikoma Paramounta Adolfu Zukorju in Charlu Hillesu. Po vesteh, ki sem jih dobil, ne bo družba v ničemer na škodi in bo pod to upravo nemoteno dalje poslovala. To velja tudi za vsa evropska Paramountova društva.

Po stanju blagajniških knjig je imel Paramount v prvih devetih mesecih lanskega leta petnajst milijonov dolarjev izgube, Fox film Corp. deset milijonov, Warner Bros enajst milijonov, edini Metro-Goldwyn-Mayer je zaslužil dva milijona devetsto sedemdeset tisoč dolarjev; torej edina družba z aktivno bilanco.

Hkratu vam sporočim, da je tudi v tukajšnjih filmskih podjetjih pričakovati v produkcijskem letu 1933/34 večjih sprememb. Največje nemško

Lubitschev poslovilni intervju

Glavni urednik revije »Lichtbildbühne« se je dolgo pomenkoval z Lubitschem tik pred njegovim odhodom iz Berlina. Uredniku »L. B. B.« se je zdelo važno, da se porazgovori z Lubitschem šele ob koncu njegovega obiska, ker bo mogel le takrat izvabiti iz njega vtiske, ki so mu jih dali Berlin in druga evropska velenesta.

Če si ogledamo filme v ameriških in evropskih kinih, bomo videli, meni Lubitsch, da ni »šund« zgolj ameriški izum, kakor v Evropi prav radi trdite. Gospodarska kriza in čedalje bolj padajoče število obiskovalcev v Ameriki prav gotovo nista vzrok manjvrednosti današnjih filmov, pač pa prazni žepi občinstva. Slab film ni stvar najnovejšega veka temveč je prav stara iznajdba, povrh pa še mednarodna...

So naloge, ki so značilno ameriške, in take, ki so značilno evropsko rešene. Vsak narod mora pokazati značilna svojstva in ustvariti filme iz svojih snovi in po svojem značaju. Seveda pa pri tem ne smemo po-

zabiti, da je mnogo mednarodnih problemov, ki ustrezajo vsaki produkciji.

Mednarodno! Da, to je trd oreh. Zvočni film je sprožil usodno vprašanje: kako se izviti iz te zagate? Najtežje in odločilno vprašanje za mednarodni film je torej, kako premagati jezikovne razlike narodov.

Razvoj gre pa svojo pot. Ne ustaviš zlepa nečesa, kar je prodrlo. Zvočni film gre svojo zmagoslavno pot, kljub velikim trgovskim zaprekam.

zabiti, da je mnogo mednarodnih problemov, ki ustrezajo vsaki produkciji.

Mednarodno! Da, to je trd oreh. Zvočni film je sprožil usodno vprašanje: kako se izviti iz te zagate? Najtežje in odločilno vprašanje za mednarodni film je torej, kako premagati jezikovne razlike narodov.

Razvoj gre pa svojo pot. Ne ustaviš zlepa nečesa, kar je prodrlo. Zvočni film gre svojo zmagoslavno pot, kljub velikim trgovskim zaprekam.

zabiti, da je mnogo mednarodnih problemov, ki ustrezajo vsaki produkciji.

Mednarodno! Da, to je trd oreh. Zvočni film je sprožil usodno vprašanje: kako se izviti iz te zagate? Najtežje in odločilno vprašanje za mednarodni film je torej, kako premagati jezikovne razlike narodov.

Razvoj gre pa svojo pot. Ne ustaviš zlepa nečesa, kar je prodrlo. Zvočni film gre svojo zmagoslavno pot, kljub velikim trgovskim zaprekam.

zabiti, da je mnogo mednarodnih problemov, ki ustrezajo vsaki produkciji.

Mednarodno! Da, to je trd oreh. Zvočni film je sprožil usodno vprašanje: kako se izviti iz te zagate? Najtežje in odločilno vprašanje za mednarodni film je torej, kako premagati jezikovne razlike narodov.

Razvoj gre pa svojo pot. Ne ustaviš zlepa nečesa, kar je prodrlo. Zvočni film gre svojo zmagoslavno pot, kljub velikim trgovskim zaprekam.

zabiti, da je mnogo mednarodnih problemov, ki ustrezajo vsaki produkciji.

Mednarodno! Da, to je trd oreh. Zvočni film je sprožil usodno vprašanje: kako se izviti iz te zagate? Najtežje in odločilno vprašanje za mednarodni film je torej, kako premagati jezikovne razlike narodov.

Razvoj gre pa svojo pot. Ne ustaviš zlepa nečesa, kar je prodrlo. Zvočni film gre svojo zmagoslavno pot, kljub velikim trgovskim zaprekam.

zabiti, da je mnogo mednarodnih problemov, ki ustrezajo vsaki produkciji.

Mednarodno! Da, to je trd oreh. Zvočni film je sprožil usodno vprašanje: kako se izviti iz te zagate? Najtežje in odločilno vprašanje za mednarodni film je torej, kako premagati jezikovne razlike narodov.

Razvoj gre pa svojo pot. Ne ustaviš zlepa nečesa, kar je prodrlo. Zvočni film gre svojo zmagoslavno pot, kljub velikim trgovskim zaprekam.

zabiti, da je mnogo mednarodnih problemov, ki ustrezajo vsaki produkciji.

Mednarodno! Da, to je trd oreh. Zvočni film je sprožil usodno vprašanje: kako se izviti iz te zagate? Najtežje in odločilno vprašanje za mednarodni film je torej, kako premagati jezikovne razlike narodov.

Razvoj gre pa svojo pot. Ne ustaviš zlepa nečesa, kar je prodrlo. Zvočni film gre svojo zmagoslavno pot, kljub velikim trgovskim zaprekam.

zabiti, da je mnogo mednarodnih problemov, ki ustrezajo vsaki produkciji.

Mednarodno! Da, to je trd oreh. Zvočni film je sprožil usodno vprašanje: kako se izviti iz te zagate? Najtežje in odločilno vprašanje za mednarodni film je torej, kako premagati jezikovne razlike narodov.

Razvoj gre pa svojo pot. Ne ustaviš zlepa nečesa, kar je prodrlo. Zvočni film gre svojo zmagoslavno pot, kljub velikim trgovskim zaprekam.

zabiti, da je mnogo mednarodnih problemov, ki ustrezajo vsaki produkciji.

Mednarodno! Da, to je trd oreh. Zvočni film je sprožil usodno vprašanje: kako se izviti iz te zagate? Najtežje in odločilno vprašanje za mednarodni film je torej, kako premagati jezikovne razlike narodov.

Razvoj gre pa svojo pot. Ne ustaviš zlepa nečesa, kar je prodrlo. Zvočni film gre svojo zmagoslavno pot, kljub velikim trgovskim zaprekam.

zabiti, da je mnogo mednarodnih problemov, ki ustrezajo vsaki produkciji.

Mednarodno! Da, to je trd oreh. Zvočni film je sprožil usodno vprašanje: kako se izviti iz te zagate? Najtežje in odločilno vprašanje za mednarodni film je torej, kako premagati jezikovne razlike narodov.

Razvoj gre pa svojo pot. Ne ustaviš zlepa nečesa, kar je prodrlo. Zvočni film gre svojo zmagoslavno pot, kljub velikim trgovskim zaprekam.

zabiti, da je mnogo mednarodnih problemov, ki ustrezajo vsaki produkciji.

Mednarodno! Da, to je trd oreh. Zvočni film je sprožil usodno vprašanje: kako se izviti iz te zagate? Najtežje in odločilno vprašanje za mednarodni film je torej, kako premagati jezikovne razlike narodov.

Razvoj gre pa svojo pot. Ne ustaviš zlepa nečesa, kar je prodrlo. Zvočni film gre svojo zmagoslavno pot, kljub velikim trgovskim zaprekam.

zabiti, da je mnogo mednarodnih problemov, ki ustrezajo vsaki produkciji.

Mednarodno! Da, to je trd oreh. Zvočni film je sprožil usodno vprašanje: kako se izviti iz te zagate? Najtežje in odločilno vprašanje za mednarodni film je torej, kako premagati jezikovne razlike narodov.

Razvoj gre pa svojo pot. Ne ustaviš zlepa nečesa, kar je prodrlo. Zvočni film gre svojo zmagoslavno pot, kljub velikim trgovskim zaprekam.

zabiti, da je mnogo mednarodnih problemov, ki ustrezajo vsaki produkciji.

Mednarodno! Da, to je trd oreh. Zvočni film je sprožil usodno vprašanje: kako se izviti iz te zagate? Najtežje in odločilno vprašanje za mednarodni film je torej, kako premagati jezikovne razlike narodov.

Razvoj gre pa svojo pot. Ne ustaviš zlepa nečesa, kar je prodrlo. Zvočni film gre svojo zmagoslavno pot, kljub velikim trgovskim zaprekam.

zabiti, da je mnogo mednarodnih problemov, ki ustrezajo vsaki produkciji.

Mednarodno! Da, to je trd oreh. Zvočni film je sprožil usodno vprašanje: kako se izviti iz te zagate? Najtežje in odločilno vprašanje za mednarodni film je torej, kako premagati jezikovne razlike narodov.

Razvoj gre pa svojo pot. Ne ustaviš zlepa nečesa, kar je prodrlo. Zvočni film gre svojo zmagoslavno pot, kljub velikim trgovskim zaprekam.

zabiti, da je mnogo mednarodnih problemov, ki ustrezajo vsaki produkciji.

Mednarodno! Da, to je trd oreh. Zvočni film je sprožil usodno vprašanje: kako se izviti iz te zagate? Najtežje in odločilno vprašanje za mednarodni film je torej, kako premagati jezikovne razlike narodov.

Razvoj gre pa svojo pot. Ne ustaviš zlepa nečesa, kar je prodrlo. Zvočni film gre svojo zmagoslavno pot, kljub velikim trgovskim zaprekam.

zabiti, da je mnogo mednarodnih problemov, ki ustrezajo vsaki produkciji.

Dobe se v lekarnah, drog. in kjer so vidru plakati.

V Evropi vas je mnogo doktrinarjev. Vprašanje, koliko dialoga naj bo v filmu, je prav gotovo plod pedantov, ki se nočejo sprijazniti z resničnostjo. Čemu bi skušali ustaliti pravila? Kdo neki ima pravico reči: to je 'filmsko', to pa ni? Vse, kar hočem izraziti na platnu, je filmsko, če se mi namen posreči. Nezmislno je določati pravila o 'procentualnih dialogih'. Sam sem že videl in slišal filme, kjer so bili vsi razgovori odveč. Za vse, kar se ljudem zdi naravno, je pač treba besed. Prav gotovo je v posebno dramatskih trenutkih molk potreben in učinkovit;

Brigita Helm

niški nivo svoje produkcije. Zato je angažirala Marleno Dietrich, Josefa Sternberga, Liano Haid in Brigito Helm, ki bodo v tem letu igrali samo zanjo.

Ernest Lubitsch

zato pa mora biti v rokopisu toliko sile, da je molk upravičen. Samo eno pravilo sme držati: Govorjenje in molčanje morata biti utemeljeni. Kakšen je prav za prav zmisel filmskega ustvarjanja?

Gledalci morajo misliti: ljudje na platnu živé!

Kako se izražajo slavni pevci in umetniki

kot n. pr. Franz Lehár, Hansi Niese, skladatelj Kálmán itd. o Kaiserjevih prsnih karamelah:

Kaiserjeve prsne karamele teknejo izbornu. Lechr, Wien 1932.

Vaše Kaiserjeve prsne karamele so izvrstne! Rahljajo in ovlažujejo — tako da se kmalu lahko govori o dobrem učinku. Priporočam jih najbolje. Hansi Niese 1932.

Rad Vam potrjujem, da so mi pri kašlju, hripavosti in kataru vedno pomagale Vaše Kaiserjeve prsne karamele. Komorni pevec Alfred Piccaver, Državna opera, Wien, in Viktor Flemming, tenor pri Radio Wien.

Slično in še pohvalneje se je izrazilo še 44 slovitih umetnikov in pevcev.

Cecil B. de Mille

Danes prinašamo kratek življenjepisa enega izmed najzanimivejših ameriških režiserjev, ki si je kot ustvaritelj filmov »Deset božjih zapovedi«, »Kralj kraljev« in v »Znamenju križa« pridobil svetovni sloves.

Cecil B. de Mille, nekronani kralj filmskih režiserjev, se je rodil 12. avgusta 1881 v Ashvillu v Združenih državah. V njegovi družini je gledališka kri; že njegov ded in oče sta pisala gledališke igre, ki so jih na gostovanjih izvajali samo bližnji družinski člani. Od otroških let je bil on sam v gledališču in pri gledališču, leta 1913 so ga pa poklicali k filmu. Od takrat živi in umrje za film.

De Mille je napreden mož, kakor bi bil mladenič, kar se pa tiče natančnosti, zgodovinske resnice in pristnosti, je konzervativen še bolj kakor najstarejši filmski ali gledališki režiser.

Njegov film mora biti na umetniški višini, — tako zahteva od same-

ga sebe; pri praktičnem delu je natančen kakor najhujši pedant. Prav v tem tiči bistvo uspehov njegovih

produkcij, ki bodo ostale kljub hitremu tempu današnjega časa vedno popolne vrednote. Način njegovega dela bo vsem bodočim režiserjem za zgled. Filmski muzeji bodo v svojih arhivih čuvali kot vzor njegove filma »Deset božjih zapovedi«, »Kralj kraljev« in »Brodarji z Volge«.

V venec njegovih odličnih filmov se vpleta zdaj po nekaj letih nov film, njegov največji — »V znamenju križa«. Sam pravi o njem: »Film za 2 milijona dolarjev.«

Če ga vprašaš, kaj mu je dalo pri tem filmu največ dela in skrbi, ti z nasmeškom odgovori: »Ugotovitev vseh zgodovinskih resnic, vsi kostumi, naloga, kako bi dal filmu umetniško dovršenost, in neprilike pri snemanju — vse to je bilo igrača v primeru s trudom, ki sem ga imel, da sem starim Rimljanom dopovedal, da ne smejo kaditi cigaret. Nazadnje bi utegnil še kdo priti in mi očitati, da so ogorki na cestah nezdgovinski. *

Cecil B. de Mille

Fatmino pismo

Orientalna novela

Hasan Hilmi je bil pisar. Toda ne pisar pri odvetniku, tudi ne na občinski upravi, temveč je bil pisar vsakogar, pisar na cesti. Na nekem vogalu glavnega trga je pod obokom visoke hiše stala njegova nizka miza, zraven nje sta bili pa razprostrti dve preprogi; na eni je sam čepel, na drugi so pa čakali preprosti ljudje, ki niso bili večji pisanju in jim je Hasan za nekaj piastrov sestavil pisma.

Hasan Hilmi je bil mlad, in kadar ravno ni imel dela, je gledal za deklicami, ki so hodile mimo. Ena izmed njih mu je bila posebno všeč, zakaj bila je lepa kakor dragulj. Dostikrat jo je videl, kako je šla, oprtana s celo vrsto lončenih vrčev na dolgi palici, čez glavni trg tja kjer so lončarji prodajali svojo robo. Ko je nekega dne spet prišla mimo, sključena pod težo vrčev, je Hasan stopil k zalemu dekletu in mu brez besede snel tovor.

»Zelo prijazen si, Hasan,« se je zasmejala deklica.

»Ali me mar poznaš?« je vprašal mladi mož.

»Seveda te poznam, Hasan Hilmi si, tisti, ki za denar pišeš ljudem pisma.«

»Od tebe za tako delo nikoli ne bi zahteval denarja.«

»Hvala ti, ker pisanju res nisem večja.«

»Alah bodi zahvaljen, da se ga nisi naučila.«

Kmalu po tem pogovoru je deklica prišla k Hasanu.

»Ali mi hočeš napisati pismo?«

»Komu, lepoteča moja?« je ves ves sel vprašal mladi mož.

»Nekomu, ki ga zelo ljubim.«

»Kako mu je ime, golobica moja?«

»Ali je potrebno, da ti to povem?«

»Je vprašala deklica in zardela.«

Hasan Hilmi je krivo razumel nieno rdečico. Mislil si je: mene ljubi, samo sram jo je odkrito povedati. Na glas je na dejal:

»Seveda moram vedeti, zakaj pismo je treba vtekniti v ovitek in nani napisati, za koga je. Le tako lahko pošta pismo odpravi. Nu, zdaj pa povei, kako mu je ime, ki ga ljubiš?«

Deklica je zaprla oči in odgovorila v svoji nepokvarjeni nedolžnosti:

»Ime mu je Jedi Abduraman.«

Za Hasana Hilmi je bilo to zelo grenko spoznanje.

»Kaj? Jedi Abduraman?« In hripavo je vprašal: »Kje pa je?«

»Leto dni je že v Ankari v veliki vojašnici.«

»Torej vojak je,« je zamrmral Hasan. »Nu, kaj bi mu pa rada pisala?«

»Piši Jediju Abduramanu, da ga zvesto čakam, zakaj on edini prebiva v mojem srcu; prosim ga, naj me osreči in naj prav kmalu pride domov, kajti moj oče je privolil, da me vzame za ženo. In Jedi Abduraman naj brž odgovori; njegovo pismo bom pritislila na čelo in na srce.«

Hasan Hilmi se je spomnil besed iz korana: Nepošten človek napravi iz resnice, kakor bi trenil, laž. In tedaj je prijel Hasan Hilmi pero v roke in napisal:

»Jedi Abduraman, da veš, nič več te ne čakam, ker ljubim drugega. Ne napravi me nesrečne in se ne vrni, kajti moj oče te ne mara za

zeta. In na moje pismo nikar ne odgovarjaj... Fatma.«

Ko je bil Hasan s pismom gotov, ga je spravil v ovitek. Napisal je nanj naslov in pismo izročil deklici.

Pismo je šlo svojo pot in čez dva dni in pol so ga v Ankari izročili Jediju Abduramanu, ki je tamkaj služil vojake.

Jedi Abduraman pa ni znal pisati ne brati in se je zato obrnil na svojega rojaka Halila Ibrahima, narednika stotnije, in ga vprašal:

»Kdo mi pošilja to pismo? Bodi tako dober in preberi mi ga.«

»Fatma ti je pisala,« je odgovoril narednik in pismo najprej sam zase prebral.

»Fatma!« je vzkliknil Jedi Abduraman. »Fatmo neskončno ljubim, in če mi v tem pismu piše, da me ne mara, potem — pri Alahu se zakolnem — se ustrelim.«

Besede svetega korana, ki pravijo: Nepošten človek napravi iz resnice, kakor bi trenil, laž, se konča z dostavkom: toda pošten človek napravi iz njegove laži spet resnico.

Narednik Halil Ibrahim o tej resnici ni imel pojma, toda ker je bil poštenjak, je prebral Jediju Abduramanu ravno nasprotno od tistega, kar je bilo v pismu. Takole je bral na glas:

»Dragi moj Jedi Abduraman, da veš, do konca življenja te bom zvesto čakala, zakaj ti edini prebivaš v mojem srcu. Napravi me srečno, Jedi Abduraman, prosim za štiritedenski dopust in vrni se domov, sprejela te bom z odprtimi rokami. Moj oče je že privolil, da se z menoj poročiš, zato brez odloga odpiši, ali še bolje, pridi osebnostno k tvoji ljubeči te Fatmi.«

Bataljonski poveljnik Bimbaši je dovolil štiritedenski dopust, toda Abduraman ni šel sam domov, tudi njegov rojak, narednik, je šel z njim. Po eni strani, ker si je mislil: Če pustim Jedija samega, bi se utegnilo zgoditi, da bi dal še komu drugemu pismo brati, in potem bi izvedel resnico, po drugi strani si je pa mislil: Na noben način ne more škodovati, če govorim s Fatmo in z njenim očetom.

Toda do tega ni prišlo, zakaj komaj je stopil z Jedijem Abdurama-

nom v hišo Fatminih roditeljev, je deklica vsa sijoča že planila svojemu Jediju Abduramanu okoli vratu in ga obsula s poljubi.

»Kaj se je neki zgodilo?« se je začudil narednik. »Samo ljubezen in vdanost vidim. Ali so mar zli duhovi pismo obrnili? Toda zlih duhov ni, samo zli ljudje so.« In je vprašal Fatmo:

»Kdo ti je napisal pismo za Jedija Abduramana?«

»Hasan Hilmi,« je odgovorila deklica. »Njegova miza stoji na glavnem

trgu, pod obokom one velike hiše.«

»Nu, ta bo dobil od mene izdatno zausnico,« si je mislil narednik, in še tisto uro je svoj načrt izvršil. In pripeljal je Hasanu Hilmiju zausnico, a tako, da mu je hkratu prilepil lažnivo pismo na lice.

»Alah ima prav,« je zastokal Hasan Hilmi, ko je bil sam in si je drgnil oteklo lice.

»Nepošten človek napravi iz resnice, kakor bi trenil, laž, a pošten človek napravi iz njegove laži spet resnico.«

IZ DOBE MINGOV

Napisal Harold Weber

Na Kitajskem imajo čudovito ljubke pepelnike iz medi in iz brona. Prav za prav spadajo te stvari v svetišča, kjer dajejo vanje kadilo. Toda kot pepelniki prav tako ustrezajo svojemu namenu.

Pa sem nekoč nekje zagledal tako plosko skodelico nenavadno zlahne oblike, da se mi je takoj zahotelo po njej. Ker v trgovini take nisem mogel nikjer dobiti, sem sklenil, da si dam kaj podobnega sam vlitii.

Kitajski mojster mi je prinesel lesen kalup, napravljen natanko po mojih navodilih.

»Spodaj — kakšen žig?« je vprašal.

»Kako praviš?«

»Lahko napraviti pet sto let staro — osem sto let staro — lahko napraviti, kar vi hoteti.«

Odgovoril sem mu, da ne maram lažnega žiga. Majaje z glavo je šel.

Ko sem nekaj dni nato dobil pepelnik, se je na njegovem dnu lesketalo šestnajst kitajskih pismenk, ki so trdile, da izvira iz dobe prvih Mingov.

Poslal sem po mojstra.

»Ne dobro?« je vprašal in potehtal težko posodo v roki. »Devet funtov čiste medi in dobro delo.«

Pokazal sem mu žig.

»Čisto pristno!« se je branil.

»Toda vsak otrok na prvi pogled vidi, da ta lepo vltii in leskečoč se pepelnik ne more izvirati iz dobe Mingov!«

»Aha!« Skrbno je posodo spet zavlil in izginil.

Ker ga več tednov ni bilo na izpregled, sem šel sam k njemu.

Stal je ravno pri ognjišču s ponjivo v roki, ki jo je ob mojem vsto-

pu v očitvidni zadregi naglo porinil stran, hoteč jo skriti.

»Kje je moj pepelnik?«

»Pepelnik? Nemogoče že zdaj biti gotov!«

Nekoliko začudeno sem ga pogledal.

»Še nekaj mesecev čakati. Potem že zelen postati.«

»Zelen?«

»Da, stara doba Mingov.«

Prijel sem se za glavo. Ali je mož znorel? Ali mi je hotel rjo stoletij napraviti v nekaj mesecih?

»A kje je zdaj pepelnik?«

»Zdaj nemogoče videti.«

»Zakaj ne?«

»Ne, zdaj nemogoče videti.«

»Jaz pa hočem videti!«

»Ne dobro! Čisto umazane roke dobiti!«

Stvar mi je jela postajati vse bolj in bolj sumljiva.

»Umazane roke?«

»Da. Gnojnica čista — ali gnojnica nečista?«

Zdaj se mi je nekaj zasvetilo.

»Pepelnik je v gnojnici?«

Prikimal je.

»Master hoteti staro dobo Mingov — jaz napraviti staro dobo Mingov!«

Nisem vedel, ali naj se jezim ali smejem, ko se mi je pogled ustavljal na ponvi.

»Zdi se mi, da je revščina prišla v tvojo častljivo hišo,« sem rekel.

»zakaj kakor vidim, si pražiš papir za kosilo.«

Sunil je v ponev, da je odletela iz sveta ognja v teman kot.

»O, to nič biti!«

Toda tako hitro se nisem dal odpraviti. Stopil sem bliže in si papir natančneje ogledal. Bil je dopisan s kitajskimi pismenkami in je bil očitvidno uradna listina.

»Hm, hm,« sem se napravil modrega, čeprav nisem besedice razumel, in pomembno prikimal z glavo.

Prisiljeno se je zasmeljal.

»Zemljiško pismo?« sem vprašal. Spoznal sem ga po nekaterih žigih.

Mislil je, da sem ga izpregledal; najprej je nekoliko pokašljal, potem se je pa spustil v glasen, zadovoljen grohot.

»Jaz pameten? Ali nepameten?« je vprašal. »Jaz imeti prepis s sosedom zaradi zemlje. Morati iti na sodišče. A jaz dobiti!«

»Kako to?«

»On pokazati staro zemljiško pismo. Moje zemljiško pismo pa bolj staro! Jaz ta papir dal napisati pametnemu možu, eno leto zakopati v zemljo in zdaj pražiti nad ognjem — zelo staro izgledati, zelo staro! Jaz dobiti pravdo! Moje zemljiško pismo bolj staro — stara doba Mingov!«

Spectator

Naši bralci pišejo

Vse v tej rubriki objavljene prispevke honoriramo po 20 Din. — Rokopisov ne vračamo.

Darwinizem pri nas

Takole po ulicah lahko človek sreča mnogo brhkih dam in damic, ki jim pa ne more določiti let, ker jih spretno skrivajo za vsemi mogočimi sodobnimi mažami. Ni me sicer skrb zastran teh maž in zastran ženskih let, pač pa zastran vzgoje otrok. Videl sem namreč oni dan visoko damo in njeno mlado hčerko na ulici, pa sem kar zakoračil na sredo ceste, da bi dobil več zraka.

Visoka dama je bila seveda našminkana in napudrana, kakopak, saj brez tega vendar ne bi mogla biti visoka in fina. Pa tudi hčerka je bila premazana z nekimi lepoticij in pudrom, četudi ni bila tako mlada, da bi jo radi sluzave mladosti morali še pudrati, in tudi ni

bila tako velika, da bi ji to grdo navado mogli opravičiti. Okrog 12 let nekako in nič več. Tako vzgaja sodobna dama svoje otroke.

Naša dekleta menda ne vedo, da fant sicer res rad pogleda za našminkanim dekletom, vendar pa v takim pogledu ni iskrenosti, nego le želja za erotičnim doživetjem. Za kaj resnega pa se taka dekleta fantom zde precej kočljiva in se jih rajši izogibajo, ker šminka in puder nista nobeno priporočilo za dobro gospodinjno.

Brez vsake škode bi lahko ženske to grdo in nezdravo navado popolnoma opustile, razen če morajo oponašati druge in se tej opiciji navadi ne morejo odreči.

Kaj skuham pozimi

Piše Nuša

Preprosta kosila

a) GOVEJA JUHA, GOVEDINA Z DUŠENIM KORENJEM, PALAČINKE

Goveja juha z rižem in cvetačo

Pol kile govejega mesa kuhamo v treh litrih vode, dodamo sol ter vso jušno zelenjavo. Po dveh urah juho precedimo in zakuhamo vanjo 4 peščice opranega riža, nekoliko suhih, opranih gob ter polovico male cvetače in pustimo juho 20 minut počasi vreti.

Dušeno korenje

1 kg lepega korena dobro ostrgamo, operemo ter zrežemo na lepe rezance in pustimo 10 minut vreti. Nato korenje odcedimo. Na kozico denemo žlico masti, nekoliko drobno zrezane čebule in korenje 1 uro počasi dušimo. Če je treba, prilijemo tudi malo vode. Čez 1 uro napravimo svetlo prežganje iz žlice masti in moke, ga pridamo korenju, malo zalijemo z juho, pridenemo kocko zdrobljenega sladkorja, nekoliko popra ter pustimo še nekaj časa vreti. Serviramo gorke, na okrogli skledi, garniramo s kislimi jurčki in praženim krompirjem.

Palačinke

Iz 1 jajca, 1/8 litra mleka, moke, malo sladkorja in soli napravimo redko testo, ki ga 10 minut mešamo. Na to namažemo ponev z mastjo ter spečemo iz te količine 5 lepih palačink. Vsako pomazemo z marmelado, zvijemo ter potresemo s sladkorjem. Serviramo gorke.

To kosilo je za 5 oseb in stane 18 Din.

b) GOVEJA JUHA, CVETAČA IN FIŽOL, AJDOVI ŽGANCI

Goveja juha s pšeničnim zdrobom

Pol kile govejega mesa kuhamo v 3 litrih vode in dodamo vso jušno zelenjavo. Po dveh urah juho odcedimo in zakuhamo vanjo 3 peščice pšeničnega zdroba.

Cvetača in fižol na solati

Cvetačo osnažimo, dobro operemo in kuhamo 5 minut v vreli vodi, da izgubi grenki okus, nakar jo denemo kuhati v juho, ker s tem juho zboljšamo. Ko je mehka, jo vzamemo z lopatico iz juhe in pustimo, da se ohladi. Mlade zelene liste cvetače kuhamo v slani vodi posebej in jih porabimo za solato. Cvetačo zrežemo v lepe koščke, pridenemo 2 žlici olja, 3 žlice kisa, 1 drobno zrezano čebulo in pol kile kuhanega fižola, vse osolimo in opoprano, dobro premešamo in serviramo h govedini ter garniramo z ajdovimi žganci.

Ajdovi žganci

V 2 litra slane vrele vode počasi zakuhamo poldrugi liter presejane ajdove moke in neprestano mešamo pri mirnem ognju, in sicer toliko časa, da se ločijo žganci od dna posode, kar traja povprečno 3/4 ure. Na kozici razbelimo mast ali slanino, v katero namakamo leseno žlico ter s njo oblikujemo žličnike. Nato

jih položimo na skledo ter dobro zabelimo z mastjo in ocvirki.

To kosilo je za 5 oseb in stane 18 Din.

Pripomnim, da ima gospodinja s preprostim zimskim kosilom mnogo več truda kakor z boljšim, nedeljskim kosilom. Če ob nedeljah speče pečenko ali ocvre klobase, ji to ne da toliko dela, ker so to že same po sebi tečne in okusne jedi. Drugače je s preprostim kosilom, to se pravi, iz malega mnogo in okusno narediti, in to dá veliko dela. Seveda se ji trud izplača in jo lahko štejejo med varčne in spretno kuharice, če nasiti z 18 Din 5 oseb.

Boljša kosila

a) GOVEJA JUHA, SVINJSKA PEČENKA, KISLO ZELJE, KROMPIRJEV PIRE, KOMPOT

Juha

Pol kile govedine kuhamo, dokler ne postane mehka, nato pridenemo vso jušno zelenjavo. Čez 2 uri precedimo in zakuhamo vanjo zdrobove cmoke. Goveje meso garniramo z ocvrto cvetačo in kislimi jurčki.

Svinjska pečenska

1-2 kg svinjske pečenke (najboljša je zarebrnica) dobro nasolimo,

potresemo malo s kuminom in pustimo vsaj 3 ure v soli. Potem jo pečemo na podolgastem pekaču v pečici in jo polivamo z mastjo in sokom. Enkrat jo tudi obrnemo. Ko je pečena, jo zrežemo na lepe kose, garniramo s kislim zeljem ter s krompirjevim pirejem. Kompot iz marelic. Sadje.

b) GOVEJA JUHA, GOVEJA PEČENKA, DUŠEN RIŽ, SOLATA, KOMPOT, SADJE

Goveja pečenska

1-2 kg hrbtnega govejega kosa potolčemo, nasolimo ter pretaknemo s slanino. Meso denemo na podolgast pekač, pridenemo vso zelenjavo (čebulo, koren zelene, koren peteršilja, lovorjev list), polijemo z mastjo ali svežim maslom ter pečemo 2 uri v pečici in polivamo pri pečenju z mastjo. Pečenko zrežemo na lepe rezine in polijemo s sokom od pečenke. Serviramo na podolgasti skledi in garniramo z dušenim rižem. Solata, kompot iz brusnic. Sadje.

Revmatizem pri otrocih

Učenjak McSwecney iz Cardiffa je po večletnem opazovanju dognal, da se loti revmatizem najraji takih otrok, ki so jim že starši s to bole-

nijo obremenjeni. McSwecney je proučil več ko šest sto primerov revmatičnih obolenj in ugotovil, da so dobre tri četrtine otrok potomci revmatičnih staršev.

Skoraj prav toliko je bilo otrok, ki so oboleli na revmatičnih nadlogah med petim in devetim letom. Zanimivo je pa, da se revmatične nadloge lotijo ljudi najraji med decembrom in majem. Posebno značilno je končno to, da je skoraj polovica revmatičnih otrok hkratu bolehal tudi na srcu. Le pri sedmih odstotkih so našli revmatičnemu obolenju vzrok v posledicah prestalih ošpic.

Cardiffski učenjak meni, da so mu njegova znanstvena raziskovanja porok, da ni med revmatizmom dece in bezgavkami (mandlji) nobene zveze. Vidi se mu torej nepotrebno v takih primerih izrezati bezgavke. Sicer pa velja v medicini načelo, da kaže mandlje odstraniti le v primerih nujnosti in stvarne potrebe, kakor n. pr. če se vgnezdijo v bezgavkah bakterije. V tem primeru je operacija prepotrebna, ker bi sicer utegnile otroku groziti nepopravljive posledice. Ako se bezgavke nenavadno povečajo in ovirajo dihanje, jih je treba samo zmanjšati, a samo toliko, kolikor je neobhodno potrebno. Ta način se uporablja pri vseh motnjah, ki so posledice nabreklih bezgavk. *

Poravnajte naročnino!

Obleke v obliki plašča — plašči v obliki obleke

Plašča po empirskem okusu

Pas je pomaknjen gor, krila so ozko urezana

Moda stremi zmeraj za tem, da ugodno podčrta žensko postavo. Letos hoče v prvi vrsti v pasu in na

bokih stisnjene plašče in obleke, s tem bo ustrezno močnim in vitkim damam, ker je ramenska partija širo-

ka. Vsekako pa morajo biti ramena videti širja od bokov. Pri izdelavi obleke (plašča) je treba to upoštevati.

Pazite pri uporabi joda

Nekateri ljudje so silno občutljivi za jod. Pri teh se utegnejo pojaviti pri nepravilni uporabi joda motnje resnejšega značaja. V zadnjih letih beremo večkrat o resnih obolenjih, zlasti pri starejših ljudeh, ki skušajo z jodom preprečiti ali omejiti poapnenje žil.

Znanstveniki smatrajo že delj časa jod za najuspešnejše zdravilo pri arteriosklerozni; pozabiti pa ne smemo, da ima organsko nevezan, prosti ali alkalizirani jod tudi takšne učinke, ki so zdravju v škodo. Nevezanega joda prebavila ne zmorejo docela in torej neprebavljene ali neizrabljene ostane zopet izločijo. Ljudje, ki trpe za poapnenjem žil, skušajo to odpraviti na ta način, da jemljejo večje količine joda. Posledica tega je seveda zastrupljenje v črevesju in v želodcu. Zaradi nepravilne uporabe se živčno stanje bolnika od meseca do meseca slabša. Razdražljivost in slični pojavi so neizogibne posledice.

V zadnjem času so skušali nedostatke organsko prostega joda odpraviti na ta način, da so ga v »vezani obliki« izravnavali z lecitinom. Dosegli so lahko in redno prebavo, povrhu se pa še bolniku živčni sistem prilično okrepi. Uporabo nevezanega joda je treba vsakomur resno odsvetovati.

Tudi sicer ne velja, da bi se igrali s tem sicer odličnim zdravilnim sredstvom. V načelu uporaba jodovih soli ne more škodovati, a tudi v tem primeru je potrebna primerna pažnja, če jih uporabljajo ljudje, ki so močno občutljivi. Naj bo množina joda še tako majhna, preveč občutljivim utegne sčasoma vendarle škodovati. Za bolnikovo življenje se nam sicer pri tem ni treba bati, zato pa lahko nastanejo iz neznanega vzroka občutne zdravstvene motnje, ki se jih bolnik več let ne bo iznebil.

Nove knjige

Od Jugoslovanske knjigarne v Ljubljani smo dobili v objavo in oceno:

Boleslav Prus: Faraon. 1. knjiga. Prev. vedel France Koblar. Str. 254. Cena broš. 45 Din, vez. 55 Din.

Iz predgovora posnemamo: Boleslav Prus, s pravim imenom Aleksander Glowacki (1847—1912) je sodobnik dveh velikih poljskih duhov, pripovednika Sienkiewicza in pesnice Konopnicke. Vsi trije so otroci realizma, toda genij poljskega naroda jih ni pustil pri samem realizmu, temveč je vse preokrenil v svet romantike. Prus, ki se sicer tako bori za realistične osnove življenja, se je ravno v »Faraonu« obrnil spet k čuvstvenosti in k spoznanju, da vodi človekovo voljo in njegove načrte nedoumna pravičnost in

Pisalni stroj Woodstock

je v Ameriki najbolj iskana znamka. Tudi v Jugoslaviji, zlasti v Ljubljani, jih je že precej v rabi. Vsi se pohvalno izražajo o njem.

Generalno zastopstvo:

TIPKA, družba z o. z., LJUBLJANA
Gledališka ul. 8. - Tel. št. 29-70

višja usoda. V »Faraonu« je Prus začel na podlagi obširnih zgodovinskih študij graditi podoba mladega Faraona, ob kateri naj se odkrijejo boji, trpljenje in usoda starodavnega Egipta. Mladega princa Ramzesa je prevzela velika misel, da se osamosvoji, da dvigne svojo državo preko dotedanjih meja in da pomaga tudi nižjemu ljudstvu iz trpljenja do boljšega življenja. Zato se začne boj med tistim, ki hoče državo preurediti, in onim, ki jo ohranja. Boj med bodočim vladarjem in duhovniškim stanom, ki je ustvaril dotedanjo kulturo in moč Egipta in mu vtisnil svoj značaj. Temu boju je pisatelj dal tragične poteze človeškega junaštva in slabosti. Obupni boj nam dokazuje, kako je vse človeško dejanje in nehanje zvezano kot celota prirodnih in etičnih zakonov in da ne more zmagati, kdor jih ne spoštuje. Toda življenje princa Ramzesa ni bilo zaman, nad njegovim grobom vzide zarja tragičnega povečanja. Njegove plemenite načrte je prevzel in izvedel njegov nasprotnik, veliki duhovnik Herkov. Kar je sejal genij, je prevzel suhi razum, toda vključ vsem usodnim zmotam je sreče višje od razuma. V »Faraonu« je podal Prus z ostro miselnostjo in moralno neposrednostjo podoba v propast bežeče dobe in ljudi.

Priporočamo knjigo vsem, ki žele na podlagi splošne izobrazbe dobiti izpod peresa odličnega poljskega pisatelja globljega vpogleda v stari Egipt.

Prejeli smo še:

»Zvonček«, list s podobami za mladino. — »Zvonček« izhaja med šolskim letom v zvezkih vsak mesec in stane za vse leto 30 Din, pol leta 15 Din, posamezni zvezki po 3 Din. Naročnina se plačuje vnaprej. Uprava mesečnika je v Ljubljani, Frančiškanska ulica šte. 6

Smola požiralca nožev

Ze dvajset let je služil Fred Lowe v avstralskem mestu Melbournu svoj kruh s požiranjem nožev. Požiral je nože vseh velikosti, biljardne kroglice in ure z verižico. Pred kratkim pa je hotel kazati svoje čarovnije v krogu prijateljev. Nazadnje je mislil pogoltniti vilice. Tedaj pa se mu je zaleto in vilice so mu zdrknile v požiralnik. Takoj so ga operirali in le z največjimi težavami se jim ga je posrečilo rešiti.

HUMOR

Novoletno presenečenje

»Moja žena me je letos za novo leto prav res presenetila!«

»S čim?«

»Ne vpraša se, 's čim', nego 's kom!' S sobarico!«

Sedenje

Zdravnik: »Vaša barva se mi ne vidi posebno zdrava. Ali dosti sedite?«

Bolnik: »Tako, tako. Zadnjič sem dobil šest tednov.«

Občutljivo

»Oprostite, ali niste slučajno sin gospoda generalnega ravnatelja Zaplotnika?«

»Da, sem — pa ne slučajno!«

Širokoustnež

Marseljčani slove po tem, da se silno radi širokoustijo. Zadnjič se je eden izmed njih vrnil s potovanja okoli sveta.

»Na ekvatorju,« se je potem bahal, »je tako vroče, da morajo kokoši postaviti pod led, da ne ležejo trdo kuhanih jajc.«

Ogorčenje

Mati: »Majda, ali še ne misliš vstati?«

Majda: »In da me to vprašaš, mama, me moraš zbuditi?«

Anglosaški humor

»Takega idiota še nisem videl — samo rogovi ti manjkajo, pa bi bil pravi osel!«

Ako Vam naš list ugaja!

ga pokažite svojim prijateljem in ga pošljite kot tiskovino svojim sorodnikom v Francijo, Nemčijo, Ameriko in drugam

Ko pridete v Ljubljano, nas obiščite!

Kajfež, družba z o. z., vinarna v nebotičniku, Ljubljana

S tem nam nudite možnost, da Vas pridobimo za stalnega gosta. Ko zapustite naš lokal bodete sami sebi priznali, da ste pili najboljšo vino in jedli skrbno pripravljeno zakusko za mali denar.

Spolne bolezni,

sifilis, kapavica, beli tok so ozdravljive brez strupenih vbrizgavanj, brez živega srebra in salvarzana. Tisoči žen in mož enodušno hvalijo svoje ozdravljenje (trajno) na naraven način s preparatom »VIGI-TABL« brez motenj v izvrševanju poklica. Sijajna priznanja. Tisoče zahval. »VIGI-TABL« učinkuje z jamčeno, sigurno in prav hitro. Učinki so naravnost presenetljivi. Prof. Herry se je o njih izrazil, da »delajo prave čudeže«. Uporabljanje je za zdravje povsem neškodljivo. Cena Din 120.—, posebno za stare slučaje Din 200.—. Poskusna pošiljka Din 90.—. Pošilja diskretno le HAVELKOVA Pharm. laboratorij AIDE, Praga-Vinograd, Slezská 116 - T. R. 801. Pošt. predal 28. Č. S. R.

Kupujte domače izdelke jugoslovanske tvornice

Dr. A. Oetkerja

Šartelj!

Zmešaj 12 dkg surovega masla s 3 rumenjaki, dodaj 1 zavoj Dr. Oetkerjeve zmesi za šartelj. 1/4 litra mleka in čvrst sneg 3 beljakov. Testo naj gosto teče z žlice. Peči ga v dobro namaščenem modlu pri srednji vročini.

Dr. Oetkerjeve

špecialitete se dobijo v vseh špecerijskih in delikatesnih trgovinah.

Dr. Oetker, Maribor